

JUDISKT LIV I SVERIGE

**- identitet, levnadsvanor och
attityder bland medlemmarna i de
judiska församlingarna i Sverige
vid ingången till 2000-talet.**

Lars Dencik & Karl Marosi

2007

JUDISKT LIV I SVERIGE

– levnadsvanor och attityder bland medlemmarna i de judiska församlingarna i Sverige vid ingången till 2000-talet.

UNDERSÖKNINGENS BAKGRUND OCH UPPLÄGGNING

1. Vem är medlem?
2. Vilka är medlemmarnas judiska bakgrund?
3. Hur förhåller sig medlemmarna till religion och judiska levnadsregler?
4. Vad konstituerar medlemmarnas judiska identitet?
5. Vad tycker medlemmarna om kvinnans ställning i det judiska livet?
6. Vilken betydelse har staten Israel för medlemmarna?
7. Hur stor betydelse har "det judiska" och judisk kultur i medlemmarnas sociala liv?
8. Hur relaterar sig medlemmarna till deras icke-judiska omvärld och till antisemitismen?
9. Vad tycker medlemmarna om sin judiska församling?
10. Hur ser man på framtiden och kan barnen föra det judiska livet vidare?

KOMMENTARER OCH PERSPEKTIV

Bilaga

1. Vem är medlem?

Svaret på denna fråga bygger på analyser av sexton av de delfrågor som ställdes i enkäten, nämligen följande frågor:

- 1.1. Är du man eller kvinna?
- 1.2. Hur gammal är du?
- 1.3. Vilket är ditt civilstånd?
- 1.4. Har du barn?
- 1.5. Hur många år har du gått i skola (inklusive högre utbildning)?
- 1.6. Vilken generation av judar i Sverige tillhör du på din fars sida?
- 1.7. Vilken generation av judar i Sverige tillhör du på din mors sida?
- 1.8. Är du född i Sverige eller invandrare?
- 1.9. Vilket land kommer du ifrån?
- 1.10. Du som inte är född i Sverige – när kom du till Sverige?
- 1.11. Du som är född i Sverige – var kom din far ifrån?
- 1.12. Du som är född i Sverige men vars far inte är det – när kom din far till Sverige?
- 1.13. Du som är född i Sverige – var kom din mor ifrån?
- 1.14. Du som är född i Sverige men vars mor inte är det – när kom din mor till Sverige?
- 1.15. Kan du hebreiska?
- 1.16. Kan du jiddisch?

De judiska församlingarna i Sverige har en medlemssammansättning som kännetecknas av att medlemmarna genomsnittligt sett är äldre, högre utbildade och betydligt oftare har utländsk bakgrund än den svenska normalpopulationen.

Bland medlemmarna är det något fler kvinnor än män. Detta hänger sannolikt samman med åldersfördelningen bland medlemmarna. Så många som en tredjedel av medlemmarna är 70 år eller äldre. Endast en av sex är under 30 år. Nästan två tredjedelar av medlemmarna lever ihop med en partner, i mer än nio fall av tio som gifta. Tre fjärdedelar av medlemmarna har barn. Av dem under 30 år är det endast 6 procent som har barn, medan nästan 90 procent av dem som är över 40 år har barn.

Ovanstående gäller i stort för alla tre församlingar.

När det gäller utbildningsnivå gäller att medlemmarna generellt har hög utbildning. Färre än 10 procent har endast nioårig skolgång bakom sig. Mer än två tredjedelar har gått i skola mer än 12 år, och mer än var femte har minst 18 års utbildning.

Malmöförsamlingens medlemsskara skiljer sig när det gäller utbildningsnivå från de övriga församlingarna genom att där finns relativt fler lägre utbildade och färre högutbildade medlemmar.

En stor andel av de judiska församlingsmedlemmarna har rötter utanför Sverige. Endast var tredje medlem har föräldrar som båda är födda i Sverige. Nästan 30 procent är själva födda utomlands.

Malmöförsamlingens medlemssammansättning skiljer sig från övriga församlingars genom att en ännu större andel av medlemmarna där inte är födda i Sverige eller har föräldrar som inte är det. Störst andel "svenskättade" medlemmar finns i Göteborgsförsamlingen, medan Malmöförsamlingen har en något lägre andel "svenskättade" judar.

Varifrån kommer då medlemmarna? Två tredjedelar av föräldrarna kommer från Östeuropa, liksom knappt hälften av dem som inte själva är födda i Sverige. Knappt 3 procent kommer från Israel.

Ca 80 procent av de medlemmar som är födda utomlands kom till Sverige efter andra världskriget. För de som har åtminstone en utlandsfödd förälder gäller att ungefär hälften av dessa föräldrar kom till Sverige före 1945.

Över hälften av medlemmarna kan varken förstå eller läsa hebreiska. 4 av tio medlemmar uppger att de kan läsa hebreiska, och hälften av dessa kan också förstå talad hebreiska. En tredjedel av medlemmarna kan ingen jiddisch alls, medan 40 procent uppger att de förstår en del jiddisch, även om de varken kan läsa eller tala språket. Något mer än var fjärde medlem säger sig kunna jiddisch i tal.

Malmöförsamlingens medlemmar uppger något högre grad att de kan läsa hebreiska och att de kan förstå en del jiddisch än de andra två församlingarnas medlemmar gör.

Hur svaren fördelar sig på delfrågorna framgår av följande tabeller:

1.1. Är du man eller kvinna?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Män	721 43,4%	228 42,5%	174 50,0%	1123 44,1%
Kv innor	940 56,6%	308 57,5%	174 50,0%	1422 55,9%
Total	1661 100,0%	536 100,0%	348 100,0%	2545 100,0%

1.2. Hur gammal är du?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
18-24 år	157 9,7%	57 11,7%	35 10,5%	249 10,2%
25-29 år	95 5,9%	15 3,1%	17 5,1%	127 5,2%
30-39 år	139 8,6%	53 10,8%	16 4,8%	208 8,5%
40-49 år	287 17,7%	90 18,4%	62 18,6%	439 18,0%
50-59 år	280 17,3%	75 15,3%	70 21,0%	425 17,4%
60-69 år	151 9,3%	36 7,4%	22 6,6%	209 8,6%
70-79 år	312 19,2%	97 19,8%	59 17,7%	468 19,1%
80 år eller äldre	200 12,3%	66 13,5%	53 15,9%	319 13,1%
Total	1621 100,0%	489 100,0%	334 100,0%	2444 100,0%

1.3. Vilket är ditt civilstånd?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Har alltid lev t ensam	219 13,4%	71 13,6%	46 13,6%	336 13,5%
Sambo/har aldrig v arit gift	106 6,5%	29 5,6%	11 3,3%	146 5,9%
Sambo/har tidigare v arit gift	37 2,3%	13 2,5%	6 1,8%	56 2,2%
Gift	917 56,2%	299 57,4%	210 62,3%	1426 57,2%
Skild	145 8,9%	37 7,1%	14 4,2%	196 7,9%
Separerad från sambo	36 2,2%	10 1,9%	6 1,8%	52 2,1%
Änka/änkling	173 10,6%	62 11,9%	44 13,1%	279 11,2%
Total	1633 100,0%	521 100,0%	337 100,0%	2491 100,0%

1.4. Har du barn?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	1232 74,8%	395 74,7%	257 75,8%	1884 74,9%
Nej	414 25,2%	134 25,3%	82 24,2%	630 25,1%
Total	1646 100,0%	529 100,0%	339 100,0%	2514 100,0%

5. Hur många år har du sammanlagt gått i skola (inklusive högre utbildning)

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
9 år eller mindre	135 8,3%	44 8,4%	52 15,2%	231 9,3%
10-12 år	320 19,7%	135 25,8%	85 24,8%	540 21,7%
13-17 år	795 48,9%	231 44,2%	150 43,7%	1176 47,2%
18 år eller mer	376 23,1%	113 21,6%	56 16,3%	545 21,9%
Total	1626 100,0%	523 100,0%	343 100,0%	2492 100,0%

1.6. Vilken generation av judar i Sverige tillhör du på din fars sida?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Är själv född utomlands	433 28,1%	143 29,7%	127 36,5%	703 29,6%
2:a generation	518 33,6%	141 29,3%	95 27,3%	754 31,8%
3:e generation	287 18,6%	79 16,4%	62 17,8%	428 18,1%
4:e generation	93 6,0%	26 5,4%	19 5,5%	138 5,8%
5:e generation eller mer	33 2,1%	8 1,7%	2 ,6%	43 1,8%
Ej relevant	177 11,5%	85 17,6%	43 12,4%	305 12,9%
Total	1541 100,0%	482 100,0%	348 100,0%	2371 100,0%

1.7. Vilken generation av judar i Sverige tillhör du på din mors sida?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Är själv född utomlands	363 24,5%	132 27,3%	106 32,6%	601 26,3%
2:a generation	494 33,4%	137 28,4%	97 29,8%	728 31,8%
3:e generation	283 19,1%	73 15,1%	60 18,5%	416 18,2%
4:e generation	98 6,6%	26 5,4%	16 4,9%	140 6,1%
5:e generation eller mer	37 2,5%	15 3,1%	1 ,3%	53 2,3%
Ej relevant	206 13,9%	100 20,7%	45 13,8%	351 15,3%
Total	1481 100,0%	483 100,0%	325 100,0%	2289 100,0%

1.8. Är du född i Sverige eller invandrare?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Är själv född utomlands eller båda föräldrarna är födda utomlands	697 41,4%	217 40,0%	171 48,3%	1085 42,0%
Är själv född i Sverige och en förälder är född utomlands	414 24,6%	119 22,0%	83 23,4%	616 23,9%
Båda föräldrarna är födda i Sverige	574 34,1%	206 38,0%	100 28,2%	880 34,1%
Total	1685 100,0%	542 100,0%	354 100,0%	2581 100,0%

1.9. Vilket land kommer du ifrån?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Född i Sverige	1172 70,3%	315 71,1%	241 68,1%	1728 70,2%
Polen, Baltikum, Ryssland, Vitryssland, Ukraina, USSR	142 8,5%	47 10,6%	31 8,8%	220 8,9%
Tyskland, Österrike	111 6,7%	23 5,2%	32 9,0%	166 6,7%
Ungern, Tjeckoslovakien, Rumänien, Jugoslavien, Bulgarien	74 4,4%	19 4,3%	11 3,1%	104 4,2%
Norden	42 2,5%	7 1,6%	8 2,3%	57 2,3%
Israel	40 2,4%	15 3,4%	12 3,4%	67 2,7%
Annat land eller "koncentrationsläger"	85 5,1%	17 3,8%	19 5,4%	121 4,9%
Total	1666 100,0%	443 100,0%	354 100,0%	2463 100,0%

1.10. Du som inte är född i Sverige - när kom du till Sverige?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Före 1945	117 23,0%	21 15,0%	25 21,4%	163 21,3%
1945-1948	129 25,3%	30 21,4%	30 25,6%	189 24,7%
Efter 1948	263 51,7%	89 63,6%	62 53,0%	414 54,0%
Total	509 100,0%	140 100,0%	117 100,0%	766 100,0%

1.11. Du som är född i Sverige - var kom din far ifrån?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Sverige	662 57,3%	196 64,7%	150 63,3%	1008 59,4%
Polen, Baltikum, Ryssland, Vitryssland, Ukraina, USSR	290 25,1%	68 22,4%	45 19,0%	403 23,8%
Tyskland, Österrike	106 9,2%	13 4,3%	29 12,2%	148 8,7%
Ungern, Tjeckoslovakien, Rumänien, Jugoslavien, Bulgarien	28 2,4%	11 3,6%	5 2,1%	44 2,6%
Norden	19 1,6%	5 1,7%	2 ,8%	26 1,5%
Israel	19 1,6%	5 1,7%	3 1,3%	27 1,6%
Annat land eller "koncentrationsläger"	32 2,8%	5 1,7%	3 1,3%	40 2,4%
Total	1156 100,0%	303 100,0%	237 100,0%	1696 100,0%

12. Du som är född i Sverige men vars far inte är det - när kom din far till Sverige?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Före 1945	265 54,1%	52 47,7%	47 51,1%	364 52,7%
1945-1948	127 25,9%	30 27,5%	28 30,4%	185 26,8%
Efter 1948	98 20,0%	27 24,8%	17 18,5%	142 20,5%
Total	490 100,0%	109 100,0%	92 100,0%	691 100,0%

1.13. Du som är född i Sverige - var kom din mor ifrån?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Sverige	690 59,6%	198 65,3%	152 64,1%	1040 61,3%
Polen, Baltikum, Ryssland, Vitryssland, Ukraina, USSR	248 21,4%	61 20,1%	38 16,0%	347 20,4%
Tyskland, Österrike	82 7,1%	15 5,0%	23 9,7%	120 7,1%
Ungern, Tjeckoslovakien, Rumänien, Jugoslavien, Bulgarien	53 4,6%	14 4,6%	12 5,1%	79 4,7%
Norden	30 2,6%	9 3,0%	5 2,1%	44 2,6%
Israel	16 1,4%	2 0,7%	4 1,7%	22 1,3%
Annat land eller "koncentrationsläger"	38 3,3%	4 1,3%	3 1,3%	45 2,7%
Total	1157 100,0%	303 100,0%	237 100,0%	1697 100,0%

.14. Du som är född i Sverige men vars mor inte är det - när kom din mor till Sverige?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Före 1945	215 46,0%	45 43,3%	37 39,4%	297 44,7%
1945-1948	163 34,9%	40 38,5%	34 36,2%	237 35,6%
Efter 1948	89 19,1%	19 18,3%	23 24,5%	131 19,7%
Total	467 100,0%	104 100,0%	94 100,0%	665 100,0%

1.15. Kan du hebreiska?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja, både i tal och skrift	285 17,6%	98 18,6%	65 19,3%	448 18,1%
Ja, men endast i tal	88 5,4%	25 4,8%	18 5,3%	131 5,3%
Ja, men endast läsa	321 19,9%	115 21,9%	91 27,0%	527 21,3%
Jag förstår en del, men kan varken tala eller läsa	548 33,9%	149 28,3%	111 32,9%	808 32,6%
Nej, inte alls	373 23,1%	139 26,4%	52 15,4%	564 22,8%
Total	1615 100,0%	526 100,0%	337 100,0%	2478 100,0%

1.16. Kan du jiddisch?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja, både i tal och skrift	142 8,6%	45 8,4%	39 11,4%	226 8,9%
Ja, men endast i tal	284 17,2%	92 17,3%	85 24,8%	461 18,2%
Ja, men endast läsa	28 1,7%	6 1,1%	4 1,2%	38 1,5%
Jag förstår en del, men kan varken tala eller läsa	647 39,2%	201 37,7%	150 43,7%	998 39,5%
Nej, inte alls	551 33,4%	189 35,5%	65 19,0%	805 31,8%
Total	1652 100,0%	533 100,0%	343 100,0%	2528 100,0%

2. Vilka är medlemmarnas judiska bakgrund?

Svaret på denna fråga bygger på analyser av fem av de delfrågor som ställdes i enkäten, nämligen följande frågor:

- 2.1. Hur skulle du vilja beskriva det judiska inslaget i ditt barndomshem?
- 2.2. I vilken grad följde ni judiska seder och traditioner i ditt barndomshem jämfört med vad du själv gör idag?
- 2.3. Hur ofta brukar/brukade din far gå i synagogan?
- 2.4. Hur ofta brukar/brukade din mor gå i synagogan?
- 2.5. En särskild fråga till dig som konverterat till judendomen – har du något judiskt inslag i din släkt eller inte?
  - a. Min far är/var jude
  - b. När jag konverterade var min make/maka/sambo jude/judinna
  - c. Jag hade inga judiska släktband när jag konverterade till judendomen

De flesta judiska församlingsmedlemmar har vuxit upp i ett traditionellt judiskt hem, men en betydande andel av medlemmarna har vuxit upp i hem där föräldrarna inte hållit så hårt på de judiska levnadsreglerna och bara besökt synagogan vid några tillfällen per år.

Hälften av medlemmarna har vuxit upp i ett traditionellt judiskt eller ortodox hem, medan något färre än var femte har vuxit upp i ett liberalt judiskt hem och något fler än var femte kategoriserar sitt barndomshem som "judiskt bara sådär i allmänhet".

Åtta procent anger att det inte fanns några påtagliga judiska inslag i barndomshemmet, och fem procent av medlemmarna har inte vuxit upp i en judisk familj.

Medlemmarna i Malmöförsamlingen har i betydligt högre grad en traditionell eller ortodox bakgrund än medlemmarna i de övriga församlingarna. Detta framgår även av de informationer som ges om föräldrarnas synagogabesök. Det är betydligt vanligare bland medlemmarna i Stockholm och Göteborg än i Malmö att ha föräldrar som aldrig eller nästan aldrig gick i synagogan.

I vilken grad följer medlemmarna då idag judiska seder och traditioner?

Generellt gör man det i mindre grad än vad man gjorde i medlemmarnas barndomshem. Men så många som var femte medlem säger att de idag är *mer* observanta än vad man var i deras barndomshem. Man kan anta att medlemmarnas ålder har betydelse för deras svar. Det visar att ju äldre

medlemmen är desto större är sannolikheten att efterlevnaden av judiska seder och traditioner var större i barndomshemmet än vad den är idag. Knappt två tredjedelar av de medlemmar som är 65 år eller äldre uppger att man var mer observant i barndomshemmet än vad man själv är idag. Bland de 40 - 64 åriga är det bara drygt en tredjedel som anger detta, och bland de 18 - 39 åriga har andelen som anger att föräldrahemmet varit mer observant än vad man själv är fallit till en fjärdedel. Bland de äldre medlemmarna är det sällsynt att någon är mer observant än i föräldrahemmet, medan det däremot inte är ovanligt bland yngre och medelålders medlemmar – ca var fjärde bland dessa följer idag judiska seder och traditioner i *högre* grad än vad de gjorde i barndomshemmet.

En fråga som vänder sig uteslutande till dem som har konverterat till judendom besvarades av 10 procent. Dvs åtminstone var tionde medlem i de judiska församlingarna har blivit medlem efter att ha konverterat till judendomen. Andelen är något större i Göteborg (13 procent). Var fjärde av dem som har konverterat till judendomen har inte något judiskt släktskapsförhållande.

Hur svaren fördelar sig på delfrågorna framgår av följande tabeller:

2.1. Hur skulle du vilja beskriva det judiska inslaget i ditt barndomshem?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Inga påtagliga judiska inslag	131 7,9%	51 9,6%	11 3,1%	193 7,6%
Judiskt, bara så där i allmänhet	360 21,6%	108 20,3%	54 15,4%	522 20,5%
"Liberalt" judisk	325 19,5%	97 18,2%	35 10,0%	457 17,9%
"Traditionell" men inte ortodox	639 38,3%	198 37,1%	172 49,0%	1009 39,6%
Ortodox	145 8,7%	42 7,9%	68 19,4%	255 10,0%
Har inte vuxit upp i en judisk familj	67 4,0%	37 6,9%	11 3,1%	115 4,5%
Total	1667 100,0%	533 100,0%	351 100,0%	2551 100,0%

2.2. I vilken grad följde ni judiska seder och traditioner i ditt barndomshem jämfört med vad du själv gör idag?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
I högre grad i mitt barndomshem än vad jag gör i dag	661 39,9%	222 41,9%	157 44,7%	1040 41,0%
Ingen större skillnad	511 30,9%	151 28,5%	102 29,1%	764 30,1%
I högre grad i dag än vi gjorde i mitt barndomshem	339 20,5%	90 17,0%	66 18,8%	495 19,5%
Frågan inte relevant	145 8,8%	67 12,6%	26 7,4%	238 9,4%
Total	1656 100,0%	530 100,0%	351 100,0%	2537 100,0%

2.3. Hur ofta brukar/brukade din far gå i synagogan?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Aldrig	189 12,3%	60 12,2%	21 6,7%	270 11,5%
Sällan	289 18,9%	81 16,5%	32 10,2%	402 17,2%
Vid några tillfällen per år	522 34,1%	146 29,7%	123 39,3%	791 33,8%
Ungefär en gång i månaden	138 9,0%	56 11,4%	31 9,9%	225 9,6%
Vanligtvis varje sabbat eller ännu oftare	395 25,8%	149 30,3%	106 33,9%	650 27,8%
Total	1533 100,0%	492 100,0%	313 100,0%	2338 100,0%

2.4. Hur ofta brukar/brukade din mor gå i synagogan?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Aldrig	176 11,4%	60 12,2%	16 5,1%	252 10,7%
Sällan	360 23,3%	106 21,6%	52 16,6%	518 22,0%
Vid några tillfällen per år	742 48,0%	218 44,5%	181 57,6%	1141 48,5%
Ungefär en gång i månaden	142 9,2%	49 10,0%	18 5,7%	209 8,9%
Vanligtvis varje sabbat eller ännu oftare	127 8,2%	57 11,6%	47 15,0%	231 9,8%
Total	1547 100,0%	490 100,0%	314 100,0%	2351 100,0%

**2.5. En särskild fråga till dig, som har konverterat till judendomen
- har du något judiskt inslag i din släkt eller inte?**

2.5.a. Min far är/var jude.

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja, min far är/var jude	75 51,4%	29 42,0%	17 54,8%	121 49,2%
Nej / obesvarat	71 48,6%	40 58,0%	14 45,2%	125 50,8%
Total	146 100,0%	69 100,0%	31 100,0%	246 100,0%

2.5.b. När jag konverterade var min make/maka/sambo jude/judinna

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
När jag konverterade var min make/maka/sambo jude/judinna	45 30,8%	20 29,0%	5 16,1%	70 28,5%
Nej/obesvarat	101 69,2%	49 71,0%	26 83,9%	176 71,5%
Total	146 100,0%	69 100,0%	31 100,0%	246 100,0%

2.5.c. Jag hade inga judiska släktband, när jag konverterade till judendomen

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Nej, jag hade inga judiska släktband	33 22,6%	23 33,3%	8 25,8%	64 26,0%
Nej/obesvarat	113 77,4%	46 66,7%	23 74,2%	182 74,0%
Total	146 100,0%	69 100,0%	31 100,0%	246 100,0%

3. Hur förhåller sig medlemmarna till religion och judiska levnadsregler?

Svaret på denna fråga bygger på analyser av tjugofyra av de delfrågor som ställdes i enkäten, nämligen följande frågor:

- 3.1. Hur skulle du vilja beskriva dig i förhållande till judisk religionsutövning?
- 3.2. Vilken av följande beskrivningar stämmer bäst överens med din uppfattning om de fem Moseböckerna?
- 3.3. Hur förhåller du dig till påståendet "Det judiska folket har en speciell relation till Gud"?
- 3.4. Hur förhåller du dig till påståendet "Att be till Gud kan vara en hjälp för att klara av personliga problem"?
- 3.5. Hur förhåller du dig till påståendet "Att tro på Gud är INTE det avgörande för att vara en bra jude"?
- 3.6. Hur ofta har du gått i synagogan det senaste året?
- 3.7. Hur förhåller du dig till påståendet "Det är svårt att få en andlig upplevelse i synagogan"?
- 3.8. Hur förhåller du dig till påståendet "De tongivande i synagogan får mig ibland att känna mig utanför"?
- 3.9. Du som är man – är du omskuren?
- 3.10. Du som har en son – är han omskuren?
- 3.11. a. Du som är man – har du stått Bar-Mitzva?
- 3.11. b. Du som är kvinna – har du stått Bat-Mitzva?
- 3.12. Du som har en son som är 13 år eller äldre – har han stått Bar-Mitzva?
- 3.13. Du som har en dotter som är 12 år eller äldre – har hon stått Bat-Mitzva?
- 3.14. Brukar du/ni tända shabbat-ljus?
- 3.15. Brukar du undvika att gå ut på fredagskvällarna?
- 3.16. Brukar du undvika att köra bil eller resa på sabbaten?
- 3.17. Brukar du fasta på Jom Kippur?
- 3.18. Brukar du undvika att arbeta på Rosh Hashana?
- 3.19. När det är Pesach – brukar du då delta i sederfirandet?
- 3.20. Brukar du fira Chanuka?
- 3.21. Har du mezuzah på dörrposten där hemma?
- 3.22. Håller du kosher hemma hos dig?
- 3.23. Äter du skaldjur?
- 3.24. När du äter någon annanstans än hemma – vilka regler brukar du då följa?

Religionsutövning inte är särskilt centralt för de flesta medlemmar i de judiska församlingarna i Sverige. Däremot spelar religiösa eller religiöst inspirerade föreställningar eller levnadsvanor en inte obetydlig roll i deras liv. Endast en mycket liten andel av medlemmarna säger sig vara ortodoxa och inte fler än ca var

åttonde medlem uppfattar den hebreiska bibelns texter som Guds sanna ord. Å andra sidan är det inte heller en större andel som säger att de inte alls utövar religionen. Malmöförsamlingen skiljer sig från de två andra genom att mer än hälften av deras medlemmar uppfattar sig som traditionella eller ortodoxa judar, medan detta bara gäller för var tredje i Stockholms och Göteborgsförsamlingarna.

Hälften av samtliga medlemmar beskriver sig som liberalt judiska eller judiska "bara så där i allmänhet". Ungefär en lika stor andel, dvs fler än 50 procent av medlemmarna i Sveriges judiska församlingar betraktar den hebreiska bibeln som "en gammal historisk urkund nedtecknad av människor". Malmöförsamlingens medlemmar skiljer ut sig genom att ha en större andel traditionella och en mindre andel liberalt judiska medlemmar. En något större andel av Malmöförsamlingens medlemmar (men fortfarande bara 6 procent av dem) anser sig vara ortodoxa och en något mindre andel av dem än i de övriga församlingarna uppger att de inte alls utövar religionen. Var fjärde av Malmöförsamlingens medlemmar uppfattar de fem Moseböckerna som "Guds sanna ord" – bland Stockholmförsamlingens medlemmar är det bara var tionde medlem som gör det.

Över hälften av de judiska församlingsmedlemmarna, och så många som tre fjärdedelar av Malmöförsamlingens medlemmar, instämmer helt eller i stort sett i påståendet att "det *judiska folket* har en speciell relation till Gud". Endast något fler än en av tio medlemmar tar helt och hållet avstånd från detta påstående – i Malmö är det endast en av tjugo medlemmar som gör det.

Att be till Gud för att få hjälp att klara av personliga problem är något de flesta medlemmar i alla tre församlingar kan tänka sig – endast var sjunde medlem tar helt eller delvis avstånd från en sådan tanke. Å andra sidan anser en överväldigande majoritet bland medlemmarna i samtliga tre församlingar att det att tro på Gud *inte* är avgörande för att vara en bra jude. De flesta medlemmar har också nöjt sig med att besöka synagogan vid några få tillfällen under det gångna året. Nio av tio har dock någon gång under året varit i synagogan. Knappt en av tio har haft för vana att gå i synagogan varje shabat. Kanske inte så konstigt att det inte är fler med tanke på att många av medlemmarna – lite drygt hälften av dem i Göteborg och Malmö, instämmer i påståendet att "det är svårt att få en andlig upplevelse i synagogan". Intressant och tankeväckande är att i Stockholmförsamlingen, som har den ur flera synpunkter mest liberala och moderniserade gudstjänst- och

synagogaordningen, är det är en markant mindre andel av medlemmarna som instämmer i det påståendet.¹ I Stockholmsförsamlingen är det också en betydligt mindre andel än i de två övriga församlingarna som tycker att de tongivande i deras synagoga får dem att ibland "känna sig utanför". Så många som hälften av Malmö- och ännu något fler av Göteborgsförsamlingarnas medlemmar upplever däremot detta.

När det gäller religiöst inspirerade traditioner och levnadsvanor visar det sig att sådana efterlevs i en grad som inte helt motsvaras av den direkta religionsutövningen. 93 procent av de manliga är omskurna. Också en mycket stor andel av medlemmarnas söner är omskurna.

85 procent de manliga församlingsmedlemmarna har stått Bar-Mitzva, medan en betydligt mindre och mer varierande andel av de kvinnliga medlemmarna har stått Bat-Mitzva – en förhållandevis ny och ännu inte helt etablerad tradition i den judiska världen. Det är förklaringen till att en större andel av församlingsmedlemmarnas döttrar – något fler än hälften i samtliga församlingar – än de kvinnliga församlingsmedlemmarna generellt har stått Bat-Mitzva.

Göteborgsförsamlingen utmärker sig genom att i något lägre grad än de övriga församlingarna ha medlemmar som för traditionerna om omskärelse och Bar-Mitzva vidare till nästa generation. I Malmö är 97 procent av församlingsmedlemmarnas söner omskurna och 92 procent har stått Bar-Mitzva, medan motsvarande tal i Göteborg är 77 resp. 65 procent. På bägge punkter intar Stockholm en mellanställning.

I ljuset av de generellt starka sekulariseringstendenserna i det moderna samhället kan den höga graden av traditionsefterlevnad bland medlemmarna framstå som anmärkningsvärd. Nästan tre fjärdedelar av församlingsmedlemmarna brukar tända shabbat-ljus om inte varje fredag så i alla fall då och då. Nästan hälften av medlemmarna fastar på Jom Kippur och ännu fler brukar undvika att arbeta på Rosh Hashana. När det gäller de andra stora, men mer historiskt förankrade och sociala judiska högtiderna som sederfirandet vid Pesach och Chanuka-firandet så

---

¹ Det är inte orimligt att det här kan röra sig om en "rabbin-effekt". Överrabbin Morton Narowe har också efter pensioneringen framstått som en stark, utåtriktad och uppskattad andlig ledare i Stockholmsförsamlingen, medan man i Göteborgsförsamlingen länge har varit utan rabbin, och i Malmöförsamlingen har haft en rabbin anställd som har haft ett problematiskt förhållande till församlingsledningen och inte heller vunnit respekt och uppskattning bland judar i allmänhet för sina ställningstaganden i aktuella frågor.

brukar de allra flesta medlemmar (så många som 84 procent) delta i dessa. Stort sett lika många har en mezuzah på dörrposten därhemma – kanske först och främst som en diskret signal till de invigda om att här är ett judiskt hem – medan däremot betydligt färre håller kosher hemma. Dock gör drygt en tredjedel av medlemmarna detta – åtminstone delvis. "Delvis" i detta sammanhang måste rimligtvis betyda mer än bara det att undvika fläskkött, eftersom hela 60 procent av medlemmarna uppger att de undviker att äta fläskkött också när man äter någon annanstans än hemma.

Tendensen att det är bland Malmöförsamlingens medlemmar man i särskilt hög grad efterlever och vidareför traditionerna, medan man i Stockholm och i synnerhet bland Göteborgsförsamlingens medlemmar i något mindre grad gör det, är genomgående, om än det slår igenom med varierande styrka för de skilda religiöst inspirerade levnadsreglerna.

Hur svaren fördelar sig på delfrågorna framgår av följande tabeller:

3.1. Hur skulle du vilja beskriva dig i förhållande till judisk religionsutövning?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Jag utövar inte alls religionen	152 9,2%	63 12,1%	15 4,4%	230 9,2%
Jag är judisk, bara så där i allmänhet	479 29,1%	136 26,1%	78 22,8%	693 27,6%
Jag är "liberalt" judisk	437 26,5%	160 30,7%	63 18,4%	660 26,3%
Jag är "traditionell", men inte ortodox	533 32,3%	153 29,4%	165 48,2%	851 33,9%
Jag är ortodox	47 2,9%	9 1,7%	21 6,1%	77 3,1%
Totalt	1648 100,0%	521 100,0%	342 100,0%	2511 100,0%

3.2. Vilken av följande beskrivningar stämmer bäst överens med din uppfattning om de fem Moseböckerna?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
De är Guds sanna ord	150 10,1%	87 17,9%	74 24,1%	311 13,7%
De är inspirerade av Gud, men skall inte tas bokstavligt	421 28,4%	127 26,1%	108 35,2%	656 28,8%
De är en gammal historisk urkund upptecknade av människor	914 61,5%	272 56,0%	125 40,7%	1311 57,6%
Totalt	1485 100,0%	486 100,0%	307 100,0%	2278 100,0%

3.3. Hur förhåller du dig till påståendet "Det judiska folket har en speciell relation till Gud"?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Instämmer helt och hållet	363 23,7%	138 28,4%	109 34,0%	610 26,1%
Instämmer i stort sett	484 31,6%	171 35,2%	125 38,9%	780 33,3%
Varken/eller	391 25,5%	96 19,8%	60 18,7%	547 23,4%
Tar delvis avstånd	100 6,5%	30 6,2%	10 3,1%	140 6,0%
Tar helt och hållet avstånd	195 12,7%	51 10,5%	17 5,3%	263 11,2%
Totalt	1533 100,0%	486 100,0%	321 100,0%	2340 100,0%

3.4. Hur förhåller du dig till påståendet "Att be till Gud kan vara en hjälp för att klar av personliga problem"?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Instämmer helt och hållet	431 27,2%	143 28,8%	82 25,8%	656 27,4%
Instämmer i stort sett	564 35,6%	169 34,0%	130 40,9%	863 36,0%
Varken/eller	359 22,7%	113 22,7%	69 21,7%	541 22,6%
Tar delvis avstånd	95 6,0%	32 6,4%	16 5,0%	143 6,0%
Tar helt och hållet avstånd	134 8,5%	40 8,0%	21 6,6%	195 8,1%
Totalt	1583 100,0%	497 100,0%	318 100,0%	2398 100,0%

3.5. Hur förhåller du dig till påståendet "Att tro på Gud är INTE det avgörande för att vara en bra jude"?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Instämmer helt och hållet	873 54,9%	271 55,1%	148 46,4%	1292 53,8%
Instämmer i stort sett	439 27,6%	118 24,0%	98 30,7%	655 27,3%
Varken/eller	152 9,6%	50 10,2%	32 10,0%	234 9,7%
Tar delvis avstånd	75 4,7%	29 5,9%	21 6,6%	125 5,2%
Tar helt och hållet avstånd	51 3,2%	24 4,9%	20 6,3%	95 4,0%
Totalt	1590 100,0%	492 100,0%	319 100,0%	2401 100,0%

3.6. Hur ofta har du gått i synagogan det senaste året?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Aldrig	183 11,1%	53 10,0%	21 6,1%	257 10,2%
Sällan	393 23,8%	127 24,1%	60 17,3%	580 22,9%
Vid några få tillfällen	785 47,5%	222 42,0%	174 50,3%	1181 46,7%
Ungefär en gång i månaden	163 9,9%	70 13,3%	52 15,0%	285 11,3%
Vanligtvis varje sabbat eller ännu oftare	130 7,9%	56 10,6%	39 11,3%	225 8,9%
Totalt	1654 100,0%	528 100,0%	346 100,0%	2528 100,0%

3.7. Hur förhåller du dig till påståendet "Det är svårt att få en andlig upplevelse i synagogan"?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Instämmer helt och hållet	164 12,5%	90 19,2%	64 19,9%	318 15,2%
Instämmer i stort sett	210 16,1%	147 31,4%	100 31,2%	457 21,8%
Varken/eller	372 28,4%	92 19,7%	56 17,4%	520 24,8%
Tar delvis avstånd	278 21,3%	71 15,2%	54 16,8%	403 19,2%
Tar helt och hållet avstånd	284 21,7%	68 14,5%	47 14,6%	399 19,0%
Totalt	1308 100,0%	468 100,0%	321 100,0%	2097 100,0%

3.8. Hur förhåller du dig till påståendet "De tongivande i synagogan får mig ibland känna mig utanför"?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Instämmer helt och hållet	222 14,8%	103 22,2%	53 16,9%	378 16,6%
Instämmer i stort sett	377 25,2%	140 30,1%	104 33,1%	621 27,3%
Varken/eller	467 31,2%	117 25,2%	74 23,6%	658 28,9%
Tar delvis avstånd	121 8,1%	26 5,6%	28 8,9%	175 7,7%
Tar helt och hållet avstånd	309 20,7%	79 17,0%	55 17,5%	443 19,5%
Totalt	1496 100,0%	465 100,0%	314 100,0%	2275 100,0%

3.9. Du som är man - är du omskuren?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Omskuren	667 92,4%	212 93,0%	168 96,6%	1047 93,1%
Inte omskuren	55 7,6%	16 7,0%	6 3,4%	77 6,9%
Totalt	722 100,0%	228 100,0%	174 100,0%	1124 100,0%

3.10. Du som har en son - är han omskuren?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	779 84,1%	222 77,4%	209 96,8%	1210 84,7%
Nej	147 15,9%	65 22,6%	7 3,2%	219 15,3%
Totalt	926 100,0%	287 100,0%	216 100,0%	1429 100,0%

3.11a. Du som är man - har du stått Bar-Mitzva?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	604 85,2%	183 81,7%	152 89,9%	939 85,2%
Nej	105 14,8%	41 18,3%	17 10,1%	163 14,8%
Total	709 100,0%	224 100,0%	169 100,0%	1102 100,0%

3.11.b. Du som är kvinna - har du stått Bat-Mitzva?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	250 29,0%	114 40,4%	37 24,2%	401 30,9%
Nej	612 71,0%	168 59,6%	116 75,8%	896 69,1%
Total	862 100,0%	282 100,0%	153 100,0%	1297 100,0%

3.12. Du som har en son som är 13 år eller äldre - har han stått Bar-Mitzva?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	577 77,3%	148 64,6%	175 91,6%	900 77,2%
Nej	169 22,7%	81 35,4%	16 8,4%	266 22,8%
Totalt	746 100,0%	229 100,0%	191 100,0%	1166 100,0%

3.13. Du som har en dotter som är 12 år eller äldre - har hon stått Bat-Mitzva?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	397 51,7%	134 54,0%	84 52,5%	615 52,3%
Nej	371 48,3%	114 46,0%	76 47,5%	561 47,7%
Totalt	768 100,0%	248 100,0%	160 100,0%	1176 100,0%

3.14. Brukar du/ni tända shabbat-ljus?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja, v arje fredag	516 31,2%	152 28,4%	152 44,1%	820 32,4%
Ibland	663 40,1%	218 40,7%	136 39,4%	1017 40,1%
Nej, aldrig	474 28,7%	166 31,0%	57 16,5%	697 27,5%
Totalt	1653 100,0%	536 100,0%	345 100,0%	2534 100,0%

3.15. Brukar du undvika att gå ut på fredagskvällarna?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	398 25,0%	114 22,6%	91 28,1%	603 24,9%
Nej	1196 75,0%	390 77,4%	233 71,9%	1819 75,1%
Totalt	1594 100,0%	504 100,0%	324 100,0%	2422 100,0%

3.16. Brukar du undvika att köra bil eller resa på sabbaten?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	142 9,1%	47 9,4%	51 15,6%	240 10,0%
Nej	1425 90,9%	452 90,6%	276 84,4%	2153 90,0%
Totalt	1567 100,0%	499 100,0%	327 100,0%	2393 100,0%

3.17. Brukar du fasta på Jom Kippur?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	725 44,2%	252 47,8%	218 63,7%	1195 47,6%
Nej	915 55,8%	275 52,2%	124 36,3%	1314 52,4%
Totalt	1640 100,0%	527 100,0%	342 100,0%	2509 100,0%

3.18. Brukar du undvika att arbeta på Rosh Hashana?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	925 57,4%	287 56,2%	260 76,5%	1472 59,8%
Nej	687 42,6%	224 43,8%	80 23,5%	991 40,2%
Totalt	1612 100,0%	511 100,0%	340 100,0%	2463 100,0%

3.19. Brukar du fira Chanuka?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	1370 84,0%	402 78,1%	310 91,7%	2082 83,8%
Nej	261 16,0%	113 21,9%	28 8,3%	402 16,2%
Totalt	1631 100,0%	515 100,0%	338 100,0%	2484 100,0%

3.20. När det är Pesach - brukar du då delta i sederfirandet?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja, varje år	1266 76,1%	348 65,0%	287 82,7%	1901 74,7%
Ja, för det mesta, men inte varje år	147 8,8%	61 11,4%	31 8,9%	239 9,4%
Bara någon enstaka gång	161 9,7%	75 14,0%	20 5,8%	256 10,1%
Nej, aldrig	90 5,4%	51 9,5%	9 2,6%	150 5,9%
Totalt	1664 100,0%	535 100,0%	347 100,0%	2546 100,0%

3.21. Har du mezuzah på dörrposten där hemma?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	1324 80,0%	391 73,8%	306 87,9%	2021 79,8%
Nej	331 20,0%	139 26,2%	42 12,1%	512 20,2%
Totalt	1655 100,0%	530 100,0%	348 100,0%	2533 100,0%

3.22. Håller du kosher hemma hos dig?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	236 14,2%	106 20,0%	117 33,5%	459 18,1%
Delvis	334 20,1%	110 20,8%	67 19,2%	511 20,1%
Nej	1089 65,6%	314 59,2%	165 47,3%	1568 61,8%
Totalt	1659 100,0%	530 100,0%	349 100,0%	2538 100,0%

3.23. Äter du skaldjur?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	1149 69,6%	341 64,8%	190 55,9%	1680 66,7%
Nej	503 30,4%	185 35,2%	150 44,1%	838 33,3%
Totalt	1652 100,0%	526 100,0%	340 100,0%	2518 100,0%

3.24. När du äter någon annanstans än hemma - vilka regler brukar du då följa?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Äter uteslutande vegetariskt och/eller fisk	190 11,5%	61 11,6%	49 14,2%	300 11,9%
Äter köttet bara om det är kosherlaktat	62 3,7%	27 5,2%	31 9,0%	120 4,7%
Äter kött men inte fläskkött	656 39,6%	223 42,6%	159 46,1%	1038 41,1%
Äter allt slags kött, också fläskkött	750 45,2%	213 40,6%	106 30,7%	1069 42,3%
Totalt	1658 100,0%	524 100,0%	345 100,0%	2527 100,0%

4. Vad konstituerar medlemmarnas judiska identitet?

Svaret på denna fråga bygger på analyser av sju av de delfrågor som ställdes i enkäten, nämligen följande frågor:

- 4.1. Man kan ha olika känsla för "det judiska" – vilket av följande svarsalternativ beskriver bäst hur du känner det?
- 4.2. Känner du dig mest som jude eller som svensk?
- 4.3. Hur betraktar du den judiska gruppen i Sverige?
- 4.4. Riksdagen har beslutat att den svenska judenheten skall få status som "en svensk nationell minoritet". Vad tycker du om att uttrycket "nationell minoritet" används för att beteckna judarna i Sverige?
- 4.5. Hur förhåller du dig till påståendet "Ett oupplösligt band förenar judar över hela världen"?
- 4.6. Hur förhåller du dig till påståendet "Det är viktigt att judar överlever som ett folk"?
- 4.7. Hur viktigt är följande för din personliga känsla av "judiskhet"?
  - a. Känslan av att vara jude innerst inne (i personlighet, tänkande, etc.)
  - b. Lojalitet med mitt judiska arv
  - c. Känslan av samhörighet med andra judar
  - d. Känslan av samhörighet med Israel
  - e. Judisk kultur (musik, litteratur, konst, etc.)
  - f. Den judiska hematmosfären (mat, sedvänjor, m.m.)
  - g. Religiösa aktiviteter, gå i synagogan, hålla religiösa bud, m.m.

Medlemmarna i de judiska församlingarna upplever starkt sin judiska identitet som för dem framför allt bottnar i en känsla av att tillhöra det judiska folket och ha del i det judiska kulturarvet. Det etniskt-kulturella inslaget i de judiska församlingsmedlemmarnas upplevelse af sin judiska identitet är således markant.

9 av 10 anger att de är starkt medvetna om att de är judar eller känner sig rätt judiska. När de ställs inför valet att välja vilken identitet som är starkast för dem anger att de känner sig mer som jude än som svensk – ungefär hälften av alla upplever det så, vilket är påtagligt fler än de som svarar att del känner sig lika mycket som svensk som jude, Endast en ytterst liten andel – en av femton – av medlemmarna upplever sig framför allt som svenskar. Att vara jude uppfattar medlemmarna framför allt som en fråga etnisk tillhörighet: två tredjedelar av medlemmarna betraktar den judiska gruppen i Sverige som först och främst en del av det judiska folket. Färre än var tjugonde ser den judiska gruppen i Sverige som primärt en religiös grupp.

Den judiska gruppen i Sverige har genom riksdagsbeslut fått status som varande en av Sveriges officiellt erkända nationella minoriteter.² De flesta judiska församlingsmedlemmarna accepterar detta, men en inte obetydlig andel, ungefär var femte medlem, tycker inte om det. Tendensen att uppfatta det att vara jude som primärt en fråga folktillhörighet ligger sannolikt också bakom svaren på frågan om man upplever att "ett oupplösligt band förenar judar över hela världen" – det anser nämligen en överväldigande majoritet av medlemmarna, endast en av sex medlemmar instämmer inte eller är tveksamma till detta. Vikten av att judar överlever *som ett folk* framstår för stort sett alla medlemmarna som självklar.

Vi frågade medlemmarna vad de upplever som viktigt för deras personliga känsla av "judiskhet". Det visar sig att såväl känslan att vara jude innerst inne, dvs i personlighet, tänkande, etc, liksom känslan av lojalitet med det judiska arvet och en känsla av samhörighet med andra judar framstår som *mycket* viktig för de allra flesta (ca 80 procent) av de enskilda församlingsmedlemmarna. Därutöver upplever fler än hälften att känslan av samhörighet med Israel, judisk kultur samt en hematmosfär med judiska sedvänjor och judisk mat är mycket viktiga för deras personliga känsla av judiskhet. Värt att notera är att religiösa aktiviteter, gå i synagogan, att hålla religiösa bud och liknande inte alls upplevs som lika avgörande för medlemmarnas personliga känsla av judiskhet som de övriga här redovisade aspekterna. Färre än en fjärdedel av de judiska församlingsmedlemmarna upplever den religiösa aspekten som mycket viktig och nästan lika många anger att religiösa aktiviteter *inte alls* är viktig för deras personliga känsla av judiskhet. Dock anser gott och väl hälften att religiösa aktiviteter har en *viss* vikt för deras personliga känsla av judiskhet.

Värt att notera i detta sammanhang är också att det inte föreligger någon nämnvärd skillnad mellan de tre judiska församlingarna när det gäller vad som upplevs som medlemmarnas personliga känsla av judiskhet.

Hur svaren fördelar sig på delfrågorna framgår av följande tabeller:

---

² Sedan Europarådet 1995 antagit en konvention till skydd för nationella minoriteter tillsatte Sveriges regering en offentlig utredning med uppdrag att utreda vilka etniska grupper som skulle kunna anses vara nationella minoriteter i Sverige, och tillerkännas det skydd och de rättigheter som detta enligt konventionen skulle innebära. Utredningen ledde till att följande fem grupper föreslogs få nationell minoritetsstatus i Sverige: Judar, Romer, Samer, Sverige-finnar och Tornedalingar. Genom beslut i Sveriges Riksdag 1999 stadfästes detta som lag.

4.1. Man kan ha olika känsla för "det judiska" - vilket av följande svarsalternativ beskriver bäst hur du känner det?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Betraktar mig inte som jude	5 ,3%	1 ,2%	2 ,6%	8 ,3%
Tänker inte så ofta på det	153 9,2%	59 11,3%	28 8,0%	240 9,5%
Känner mig rätt judisk	575 34,6%	194 37,2%	97 27,8%	866 34,2%
Är starkt medveten om att jag är jude	907 54,6%	259 49,7%	219 62,8%	1385 54,7%
Inget av dessa alternativ	22 1,3%	8 1,5%	3 ,9%	33 1,3%
Totalt	1662 100,0%	521 100,0%	349 100,0%	2532 100,0%

4.2. Känner du dig mest som jude eller som svensk?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Känner mig mer som svensk än som jude	136 8,2%	43 8,3%	12 3,5%	191 7,6%
Känner mig lika mycket som svensk som jude	664 40,2%	195 37,5%	121 35,1%	980 38,9%
Känner mig mer som jude än som svensk	785 47,5%	251 48,3%	202 58,6%	1238 49,2%
Svårt att säga	67 4,1%	31 6,0%	10 2,9%	108 4,3%
Totalt	1652 100,0%	520 100,0%	345 100,0%	2517 100,0%

4.3. Hur betraktar du den judiska gruppen i Sverige?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Primärt som en religiös grupp	64 3,9%	26 4,9%	23 6,6%	113 4,5%
Primärt som en del av det judiska folket	1089 65,5%	337 63,7%	232 66,7%	1658 65,3%
Lika mycket av båda	416 25,0%	124 23,4%	83 23,9%	623 24,5%
Vet ej	93 5,6%	42 7,9%	10 2,9%	145 5,7%
Totalt	1662 100,0%	529 100,0%	348 100,0%	2539 100,0%

4.4. Riksdagen har beslutat att den svenska judenheten skall få status som "en svensk nationell minoritet". Med begreppet "nationell minoritet" menas i utredning att gruppen har funnits så länge i Sverige att den utgör en integrerad del av nationen dock har en etnisk och/eller kulturell särart som det är ett allmänt intresse att slå vakt om.

Vad tycker du om att uttrycket "nationell minoritet" används för att beteckna judar i Sverige?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Jag tycker det är en riktig beteckning	369 22,8%	113 21,9%	73 21,7%	555 22,4%
Jag har inget emot det	654 40,3%	216 41,9%	139 41,2%	1009 40,8%
Jag tycker inte om det	306 18,9%	93 18,1%	57 16,9%	456 18,4%
Jag vet inte	292 18,0%	93 18,1%	68 20,2%	453 18,3%
Totalt	1621 100,0%	515 100,0%	337 100,0%	2473 100,0%

4.5. Hur förhåller du dig till påståendet "Ett ouplösligt band förenar judar över hela världen"?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Instämmer helt och hållet	580 36,5%	189 39,5%	148 45,7%	917 38,4%
Instämmer i stort sett	752 47,4%	211 44,1%	137 42,3%	1100 46,0%
Varken/eller	142 8,9%	54 11,3%	26 8,0%	222 9,3%
Tar delvis avstånd	83 5,2%	18 3,8%	8 2,5%	109 4,6%
Tar helt och hållet avstånd	31 2,0%	7 1,5%	5 1,5%	43 1,8%
Totalt	1588 100,0%	479 100,0%	324 100,0%	2391 100,0%

4.6. Hur förhåller du dig till påståendet "Det är viktigt att judar överlever som ett folk"?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Instämmer helt och hållet	1244 76,7%	417 81,1%	273 82,5%	1934 78,4%
Instämmer i stort sett	286 17,6%	75 14,6%	46 13,9%	407 16,5%
Varken/eller	54 3,3%	19 3,7%	5 1,5%	78 3,2%
Tar delvis avstånd	22 1,4%	1 ,2%	3 ,9%	26 1,1%
Tar helt och hållet avstånd	15 ,9%	2 ,4%	4 1,2%	21 ,9%
Totalt	1621 100,0%	514 100,0%	331 100,0%	2466 100,0%

4.7. Hur viktigt är följande för din personliga känsla av "judiskhet"? (Svaren är ordnade så att det som upplevs som viktigast kommer först, osv.)

4.7.a. "Känslan av att vara jude innerst inne (i personlighet, tänkande, etc.)

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Är mycket viktig	1281 80,7%	411 81,7%	261 80,1%	1953 80,8%
Har en viss vikt	268 16,9%	79 15,7%	58 17,8%	405 16,8%
Är inte alls viktig	38 2,4%	13 2,6%	7 2,1%	58 2,4%
Totalt	1587 100,0%	503 100,0%	326 100,0%	2416 100,0%

4.7.b. "Lojalitet med mitt judiska arv"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Är mycket viktig	1227 78,4%	385 79,4%	243 76,7%	1855 78,3%
Har en viss vikt	310 19,8%	89 18,4%	68 21,5%	467 19,7%
Är inte alls viktig	29 1,9%	11 2,3%	6 1,9%	46 1,9%
Totalt	1566 100,0%	485 100,0%	317 100,0%	2368 100,0%

4.7.c. "Känslan av samhörighet med andra judar"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Är mycket viktig	1209 75,6%	387 76,6%	258 77,9%	1854 76,1%
Har en viss vikt	367 22,9%	110 21,8%	70 21,1%	547 22,5%
Är inte alls viktig	24 1,5%	8 1,6%	3 ,9%	35 1,4%
Totalt	1600 100,0%	505 100,0%	331 100,0%	2436 100,0%

4.7.d. "Känslan av samhörighet med Israel"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Är mycket viktig	930 58,6%	319 63,7%	227 68,4%	1476 61,0%
Har en viss vikt	525 33,1%	148 29,5%	94 28,3%	767 31,7%
Är inte alls viktig	133 8,4%	34 6,8%	11 3,3%	178 7,4%
Totalt	1588 100,0%	501 100,0%	332 100,0%	2421 100,0%

4.7.e. "Judisk kultur (musik, litteratur, konst etc.)"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Är mycket viktig	886 56,3%	284 57,7%	191 59,9%	1361 57,1%
Har en viss vikt	604 38,4%	185 37,6%	112 35,1%	901 37,8%
Är inte alls viktig	83 5,3%	23 4,7%	16 5,0%	122 5,1%
Totalt	1573 100,0%	492 100,0%	319 100,0%	2384 100,0%

4.7.f. "Den judiska hematmosfären (mat, sedvänjor m.m.)"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Är mycket viktig	795 50,8%	242 53,7%	183 57,0%	1220 52,2%
Har en viss vikt	628 40,2%	164 36,4%	121 37,7%	913 39,1%
Är inte alls viktig	141 9,0%	45 10,0%	17 5,3%	203 8,7%
Totalt	1564 100,0%	451 100,0%	321 100,0%	2336 100,0%

4.7.g. "Religiösa aktiviteter, gå i synagogan, hålla religiösa bud m.m."

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Är mycket viktig	338 22,0%	126 28,1%	84 26,8%	548 23,8%
Har en viss vikt	865 56,3%	249 55,6%	183 58,3%	1297 56,4%
Är inte alls viktig	333 21,7%	73 16,3%	47 15,0%	453 19,7%
Totalt	1536 100,0%	448 100,0%	314 100,0%	2298 100,0%

5. Vad tycker medlemmarna om kvinnans ställning i det judiska livet?

Svaret på denna fråga bygger på analyser av två av de delfrågor som ställdes i enkäten, nämligen följande frågor:

- 5.1. Hur förhåller du dig till påståendet "Kvinnans ställning inom judendomen är inte tillfredsställande"?
- 5.2. Tycker du att kvinnan i det judiska livet bör kunna...
  - a. ..sitta bland männen i synagogan?
  - b. ..bli rabbin?
  - c. ..kallas till Toran?
  - d. ..kunna räknas in i minjan?

Medlemmarna i de judiska församlingarna i Sverige markerar en klar vilja att göra upp med traditionella regler och föreställningar när det gäller kvinnans ställning i det judiska livet.

Ungefär hälften av medlemmarna anser att kvinnans nuvarande ställning inom det judiska livet *inte* är tillfredsställande. Generellt är man mer positiv än negativ till att kvinnor och män skall bli mer jämställda i det judiska livet. Intressant är att det inte är någon signifikant skillnad i synen på detta mellan manliga och kvinnliga medlemmar. Detta gäller med små variationer i alla tre församlingar.

Oavsett kön anser ett stort flertal i alla tre församlingar att kvinnor och män bör kunna sitta tillsammans i synagogan – något som man tillåts göra i Stora synagogan i Stockholm men inte i synagogorna i Göteborg³ och Malmö.

I Stockholms och Göteborgs församlingar tycker många fler att en kvinna bör kunna få bli rabbin än det är medlemmar som är motståndare till den tanken – det är ingen större skillnad mellan manliga och kvinnliga församlingsmedlemmar när det gäller detta. Heller inte bland Malmöförsamlingens medlemmar är det någon skillnad mellan män och kvinnor i detta avseende, men här är det betydligt fler som är motståndare än anhängare till denna tanke.

Det är ungefär lika stark uppslutning kring tanken att en kvinna skall kunna kallas till Toran. Samma mönster som när det gäller inställningen till kvinnlig rabbin går

---

³ Efter en kort försöksperiod då man tillät detta i Göteborgs synagoga återgick man där till den traditionella uppdelning som innebär att kvinnor och män sitter åtskilda, männen i själva synagogarummet och kvinnorna på särskilda läktare. Malmöförsamlingen definierar sig som en ortodox församling och följer en judisk ortodox synagogaordning i vilken åtskillnad mellan män och kvinnor i det judiska livet är ett av de definierande elementen.

igen mellan församlingarna, och också mellan könen. I Malmö, som skiljer ut sig genom att fler där är emot än för tanken att en kvinna skall kunna kallas till Toran, är de t o m en något större andel män än kvinnor som tycker att kvinnor skall kunna det.

När det gäller frågan om också kvinnor skall kunna räknas in i minjan är mönstret delvis annorlunda. Uppslutningen kring tanken att kvinnor skall kunna räknas in i minjan är genomgående svagare än när det gäller de andra här behandlade aspekterna på kvinnans ställning i det judiska livet. I Stockholm är fler för än emot detta, i Göteborg är det lika många som är för som är emot, medan det i Malmö är markant fler emot än för detta. Genomgående är det när det gäller denna fråga skillnad mellan hur män och kvinnor svarar. I alla tre församlingar är det fler män än kvinnor som är motståndare till idén att kvinnor skall räknas in i minjan.

Hur svaren fördelar sig på delfrågorna framgår av följande tabeller:

5.1. Hur förhåller du dig till påståendet "Kvinnans ställning inom judendommen är inte tillfredsställande"?

Församling		Är du man eller kvinna?		Total
		Män	Kvinnor	
Stockholm	Instämmer helt och hållet	141 21,0%	201 24,3%	342 22,8%
	Instämmer i stort sett	199 29,6%	266 32,2%	465 31,0%
	Varken/eller	183 27,2%	189 22,9%	372 24,8%
	Tar delvis avstånd	74 11,0%	69 8,3%	143 9,5%
	Tar helt och hållet avstånd	76 11,3%	102 12,3%	178 11,9%
	Total	673 100,0%	827 100,0%	1500 100,0%
Göteborg	Instämmer helt och hållet	38 18,0%	47 17,5%	85 17,7%
	Instämmer i stort sett	64 30,3%	92 34,2%	156 32,5%
	Varken/eller	57 27,0%	57 21,2%	114 23,8%
	Tar delvis avstånd	16 7,6%	29 10,8%	45 9,4%
	Tar helt och hållet avstånd	36 17,1%	44 16,4%	80 16,7%
	Total	211 100,0%	269 100,0%	480 100,0%
Malmö	Instämmer helt och hållet	31 19,1%	29 18,4%	60 18,8%
	Instämmer i stort sett	44 27,2%	48 30,4%	92 28,8%
	Varken/eller	35 21,6%	25 15,8%	60 18,8%
	Tar delvis avstånd	21 13,0%	24 15,2%	45 14,1%
	Tar helt och hållet avstånd	31 19,1%	32 20,3%	63 19,7%
	Total	162 100,0%	158 100,0%	320 100,0%

5.2.a. ... sitta bland männen i synagogan

Församling		Är du man eller kvinna?		Total
		Män	Kv inor	
Stockholm	Ja	486 70,2%	677 75,8%	1163 73,4%
	Nej	169 24,4%	165 18,5%	334 21,1%
	Vet inte	37 5,3%	51 5,7%	88 5,6%
	Total	692 100,0%	893 100,0%	1585 100,0%
Göteborg	Ja	131 59,8%	175 60,1%	306 60,0%
	Nej	70 32,0%	86 29,6%	156 30,6%
	Vet inte	18 8,2%	30 10,3%	48 9,4%
	Total	219 100,0%	291 100,0%	510 100,0%
Malmö	Ja	94 57,3%	97 59,1%	191 58,2%
	Nej	62 37,8%	53 32,3%	115 35,1%
	Vet inte	8 4,9%	14 8,5%	22 6,7%
	Total	164 100,0%	164 100,0%	328 100,0%

5.2.b. ... bli rabbin?

Församling		Är du man eller kvinna?		Total
		Män	Kv innor	
Stockholm	Ja	339 49,9%	468 54,9%	807 52,7%
	Nej	229 33,7%	237 27,8%	466 30,4%
	Vet inte	111 16,3%	147 17,3%	258 16,9%
	Total	679 100,0%	852 100,0%	1531 100,0%
Göteborg	Ja	106 48,8%	144 52,2%	250 50,7%
	Nej	76 35,0%	89 32,2%	165 33,5%
	Vet inte	35 16,1%	43 15,6%	78 15,8%
	Total	217 100,0%	276 100,0%	493 100,0%
Malmö	Ja	60 37,7%	58 39,5%	118 38,6%
	Nej	81 50,9%	65 44,2%	146 47,7%
	Vet inte	18 11,3%	24 16,3%	42 13,7%
	Total	159 100,0%	147 100,0%	306 100,0%

5.2.c. ... kallas till Toran?

Församling		Är du man eller kvinna?		Total
		Män	Kv innor	
Stockholm	Ja	338 50,1%	454 53,7%	792 52,1%
	Nej	239 35,4%	252 29,8%	491 32,3%
	Vet inte	98 14,5%	139 16,4%	237 15,6%
	Total	675 100,0%	845 100,0%	1520 100,0%
Göteborg	Ja	97 45,8%	123 46,1%	220 45,9%
	Nej	79 37,3%	92 34,5%	171 35,7%
	Vet inte	36 17,0%	52 19,5%	88 18,4%
	Total	212 100,0%	267 100,0%	479 100,0%
Malmö	Ja	59 37,6%	53 36,1%	112 36,8%
	Nej	85 54,1%	68 46,3%	153 50,3%
	Vet inte	13 8,3%	26 17,7%	39 12,8%
	Total	157 100,0%	147 100,0%	304 100,0%

5.2.d. ... räknas in i minjan?

Församling		Är du man eller kvinna?		Total
		Män	Kv innor	
Stockholm	Ja	281 41,9%	391 46,1%	672 44,2%
	Nej	293 43,7%	303 35,7%	596 39,2%
	Vet inte	97 14,5%	155 18,3%	252 16,6%
	Total	671 100,0%	849 100,0%	1520 100,0%
Göteborg	Ja	84 39,3%	111 41,6%	195 40,5%
	Nej	91 42,5%	103 38,6%	194 40,3%
	Vet inte	39 18,2%	53 19,9%	92 19,1%
	Total	214 100,0%	267 100,0%	481 100,0%
Malmö	Ja	51 32,1%	55 37,2%	106 34,5%
	Nej	96 60,4%	70 47,3%	166 54,1%
	Vet inte	12 7,5%	23 15,5%	35 11,4%
	Total	159 100,0%	148 100,0%	307 100,0%

6. Vilken betydelse har staten Israel för medlemmarna?

Svaret på denna fråga bygger på analyser av sex av de delfrågor som ställdes i enkäten, nämligen följande frågor:

- 6.1. Hur förhåller du dig till staten Israel?
- 6.2. Har du någonsin besökt Israel?
- 6.3. Har du några vänner eller släktingar i Israel?
- 6.4. Hur förhåller du dig till påståendet "Israel och det som sker där kan göra det svårt att vara jude i Sverige"?
- 6.5. Hur förhåller du dig till påståendet "Den judiska diasporan och Israel utvecklas mot att bli två skilda slags judenheter"?
- 6.6. Som jude ger man ofta bidrag till olika ändamål – vad tycker du att man i första hand bör ge bidrag till?
- 6.7. Hur ofta finner du att rapporteringen i massmedia är snedvriden eller orättvis när det gäller nyheter om Israel?

Israel är en central faktor för stort sett alla medlemmar i de judiska församlingarna i Sverige.

När det gäller vilken inställning medlemmarna har till Israel måste detta ses i ljuset av situationen i och kring Israel vid undersökningstidpunkten. Undersökningen i Göteborg genomfördes sommaren 1999 och i Stockholm hösten 1999. Då var den politiska situationen i och kring Israel förhållandevis lugn, medan situationen där hösten 2001, då undersökningen gjordes i Malmö, var spänd och orolig på grund av att den s k andra intifadan då var i full gång.

95 procent känner samhörighet med Israel, varav flertalet upplever detta starkt. Alldeles särskilt är det så bland Malmöförsamlingens medlemmar. I stort alla medlemmar i de svenska judiska församlingarna har besökt Israel och de allra flesta har också släktingar eller vänner där.

Trots – eller kanske just på grund av – de starka banden till Israel är det många medlemmar som upplever att det kan vara svårt att vara jude i Sverige på grund av det som sker i Israel. Skillnaderna mellan församlingarna i detta avseende kan med stor sannolikhet förklaras av att undersökningen genomfördes vid olika tidpunkter i de tre städerna.

Att Israel och den judiska diasporan (t.ex. judenheten i Sverige) skulle tendera utvecklas till två skilda slags judenheter något som flertalet medlemmar i både Göteborg och Malmö instämmer i. Däremot är det betydligt fler av medlemmarna i

Stockholms judiska församling som tar avstånd ifrån än som instämmer i detta. Varför det är så markant skillnad mellan medlemmarna i Stockholm och dem i de övriga församlingarna kan kanske få sin förklaring när vi också ser på hur de skiljer sig från de övriga församlingsmedlemmarna då frågan gäller vilka judiska ändamål man genom insamlingar och donationer vill bidra till.

När medlemmarna ställs inför valet att bidra till judiska ändamål väljer de i Göteborg och Malmö i ungefär lika stor utsträckning att bidra till judiska ändamål i Sverige som att stödja Israel. Dock är man i Malmö vid den tidpunkt då de ställs inför frågan (i en situation då Israel upplevs som hotat) något mer benägna att låta bidragen gå till Israel. Medlemmarna i Stockholm prioriterar på ett annat sätt – där föredrar två tredjedelar av medlemmarna att bidragen ges till judiska ändamål i Sverige. En möjlig förklaring till detta, och också till att Stockholmsjudarna i mindre utsträckning än judarna i de mindre församlingarna upplever att diasporan och Israel går olika vägar, skulle kunna vara att det judiska livet i Stockholm på flera olika plan är relativt mångfacetterat och blomstrande – som det är i Israel. Med andra ord, att medlemmarna i Stockholm till skillnad från dem i de andra församlingarna kan uppleva att det judiska livet där kan vara både rikt och ha en framtid, och därför är något man väljer att satsa på.

Att Israel är ett hett ämne i pressen är välkänt. Vi vet också att medlemmarna i de judiska församlingarna har täta kontakter med Israel. Intressant är därför att notera att de flesta, nästan två tredjedelar av medlemmarna, upplever att nyhetsrapporteringen om Israel i massmedia om inte alltid så i alla fall ofta är snedvriden eller orättvis.

Hur svaren fördelar sig på delfrågorna framgår av följande tabeller:

6.1. Hur förhåller du dig till staten Israel?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Jag känner en stark samhörighet	944 57,1%	292 55,4%	241 69,9%	1477 58,5%
Jag känner en viss samhörighet	624 37,7%	213 40,4%	96 27,8%	933 36,9%
Jag känner ingen samhörighet	74 4,5%	19 3,6%	7 2,0%	100 4,0%
Jag har negativa känslor genemot Israel	12 ,7%	3 ,6%	1 ,3%	16 ,6%
Totalt	1654 100,0%	527 100,0%	345 100,0%	2526 100,0%

6.2. Har du någonsin besökt Israel?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	1588 94,8%	485 90,7%	347 98,6%	2420 94,5%
Nej	87 5,2%	50 9,3%	5 1,4%	142 5,5%
Totalt	1675 100,0%	535 100,0%	352 100,0%	2562 100,0%

6.3. Har du några vänner eller släktingar i Israel?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	1363 81,9%	437 82,1%	309 88,5%	2109 82,8%
Nej	302 18,1%	95 17,9%	40 11,5%	437 17,2%
Totalt	1665 100,0%	532 100,0%	349 100,0%	2546 100,0%

5.4. Hur förhåller du dig till påståendet "Israel och det som sker där kan göra det svårt att vara jude i Sverige"?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Instämmer helt och hållet	276 17,7%	44 9,0%	44 13,8%	364 15,4%
Instämmer i stort sett	442 28,4%	150 30,7%	118 37,1%	710 30,1%
Varken/eller	313 20,1%	130 26,6%	61 19,2%	504 21,3%
Tar delvis avstånd	234 15,0%	80 16,4%	48 15,1%	362 15,3%
Tar helt och hållet avstånd	290 18,6%	85 17,4%	47 14,8%	422 17,9%
Totalt	1555 100,0%	489 100,0%	318 100,0%	2362 100,0%

5. Hur förhåller du dig till påståendet "Den judiska diasporan och Israel utvecklas mot att bli två skilda slags judenheter"?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Instämmer helt och hållet	106 6,7%	63 13,1%	40 13,0%	209 8,9%
Instämmer i stort sett	408 26,0%	196 40,7%	123 40,1%	727 30,8%
Varken/eller	417 26,5%	133 27,6%	69 22,5%	619 26,2%
Tar delvis avstånd	311 19,8%	51 10,6%	46 15,0%	408 17,3%
Tar helt och hållet avstånd	330 21,0%	39 8,1%	29 9,4%	398 16,9%
Totalt	1572 100,0%	482 100,0%	307 100,0%	2361 100,0%

6.6. Som jude ger man ofta bidrag till olika ändamål - vad tycker du att man i första hand bör ge bidrag till?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Judiska ändamål i Sverige	1011 66,5%	248 51,3%	153 46,6%	1412 60,6%
Israel	509 33,5%	235 48,7%	175 53,4%	919 39,4%
Totalt	1520 100,0%	483 100,0%	328 100,0%	2331 100,0%

6.7. Hur ofta finner du att rapporteringen i massmedia är snedvriden och orättvis när det gäller nyheter om Israel?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Alltid	132 8,1%	64 12,4%	85 24,6%	281 11,3%
Ofta	812 49,7%	255 49,2%	223 64,6%	1290 51,7%
Ibland	521 31,9%	151 29,2%	29 8,4%	701 28,1%
Sällan/aldrig	83 5,1%	24 4,6%	5 1,4%	112 4,5%
Vet inte	85 5,2%	24 4,6%	3 ,9%	112 4,5%
Totalt	1633 100,0%	518 100,0%	345 100,0%	2496 100,0%

7. Hur stor betydelse har "det judiska" och judisk kultur i medlemmarnas sociala liv?

Svaret på denna fråga bygger på analyser av fem av de delfrågor som ställdes i enkäten, nämligen följande frågor:

- 7.1. Du som är gift eller sambo – är din partner jude/judinna eller ej?
- 7.2. Hur många av dina närmaste vänner är judar?
- 7.3. När du är tillsammans med andra människor – tycker du att det känns bättre att vara med judar än med icke-judar?
- 7.4. Hur mycket av din fritid ägnar du åt "det judiska"?
- 7.5. Vilka kulturupplevelser har du uppsökt under det senaste året för att de hade judisk anknytning?
  - a. Sett en film för att den hade judisk anknytning
  - b. Läst en bok för att den hade ett judiskt innehåll
  - c. Varit på ett judiskt museum eller en judisk utställning
  - d. Gått på ett föredrag över ett judiskt ämne
  - e. Gjort en resa eller utflykt med judisk anknytning
  - f. Gått på en teaterföreställning för att den hade judisk anknytning

"Det judiska" och judisk kultur utgör ett betydande inslag i medlemmarnas sociala liv. Någon större skillnad mellan församlingarna är det inte i detta avseende.

Det visar sig att de allra flesta medlemmar är gifta eller sambo med en partner som också är jude/judinna. Ca en tredjedel av de samboende medlemmarna lever med en icke-judisk partner – bland Malmöförsamlingens medlemmar är andelen lägre: en av fem av de judiska församlingsmedlemmarna där lever i "blandäktenskap".

Mellan 5 och 10 procent av församlingsmedlemmarnas samlivspartners har konverterat till judendomen.

Så många som två tredjedelar av församlingsmedlemmarna har åtminstone hälften av sina närmaste vänner i den judiska kretsen. En liten del, något fler än var tionde församlingsmedlem anger att de inte har någon eller endast mycket få nära judiska vänner. Det är framför allt de yngre församlingsmedlemmarna som har det så.

När det gäller vem man föredrar att umgås med anger de flesta medlemmar att det inte är någon skillnad mellan judar och icke-judar. Stort sett inga tycker dock att det känns bättre att vara tillsammans med icke-judar än med judar, men uppemot 40 procent föredrar judiskt framför icke-judiskt umgänge.

Ungefär hälften av alla medlemmar ägnar ingen eller en mycket liten del av sin fritid åt judiska aktiviteter. Men ungefär en av tio ägnar till gengäld stort sett all sin fritid åt "det judiska".

Judiska kulturyttringar har dock mångas intresse. De allra flesta har under det gångna året både sett någon film och läst någon bok för att den hade judisk anknytning. Fler än hälften har dessutom varit på en judisk utställning, hört ett föredrag över ett judiskt ämne, gjort en resa och varit på en teaterföreställning med judisk anknytning.

Hur svaren fördelar sig på delfrågorna framgår av följande tabeller:

7.1. Om du är gift eller sambo, är din partner jude/judinna eller ej?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Jude/judinna från födseln	707 62,0%	209 56,8%	173 74,2%	1089 62,5%
Jude/judinna genom konvertering	59 5,2%	35 9,5%	13 5,6%	107 6,1%
Icke-jude	375 32,9%	124 33,7%	47 20,2%	546 31,3%
Totalt	1141 100,0%	368 100,0%	233 100,0%	1742 100,0%

7.2. Hur många av dina närmaste vänner är judar?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Alla eller nästan alla	409 24,6%	103 19,7%	108 31,0%	620 24,5%
Mer än hälften	385 23,2%	112 21,4%	84 24,1%	581 22,9%
Ungefär hälften	348 20,9%	116 22,1%	63 18,1%	527 20,8%
Mindre än hälften	350 21,1%	110 21,0%	62 17,8%	522 20,6%
Ingen, eller mycket få	170 10,2%	83 15,8%	31 8,9%	284 11,2%
Totalt	1662 100,0%	524 100,0%	348 100,0%	2534 100,0%

7.3. När du är tillsammans med andra människor - tycker du att det känns bättre att vara med judar än med icke-judar?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Bättre med judar	619 37,7%	183 35,3%	165 47,4%	967 38,5%
Ingen skillnad	994 60,5%	326 62,9%	176 50,6%	1496 59,6%
Bättre med icke-judar	31 1,9%	9 1,7%	7 2,0%	47 1,9%
Totalt	1644 100,0%	518 100,0%	348 100,0%	2510 100,0%

7.4. Hur mycket av din fritid ägnar du åt "det judiska"?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Stort sett all min fritid	35 2,2%	10 2,0%	7 2,1%	52 2,1%
Det mesta av min fritid	129 8,0%	33 6,5%	31 9,3%	193 7,9%
Cirka hälften av min fritid	258 16,1%	56 11,1%	61 18,3%	375 15,3%
Mindre än hälften av min fritid	421 26,2%	137 27,2%	79 23,7%	637 26,1%
Mycket litet av min fritid	611 38,1%	211 41,9%	129 38,6%	951 38,9%
Ingen tid alls	151 9,4%	57 11,3%	27 8,1%	235 9,6%
Totalt	1605 100,0%	504 100,0%	334 100,0%	2443 100,0%

**7.5. Vilka kulturupplevelser har du uppsökt under det senaste året för att de hade judisk anknytning?
(Svaren är ordnade så att det som är mest förekommande kommer först, osv.)**

7.5.a. Sett en film för att den hade judisk anknytning

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	1314 81,5%	448 86,8%	290 86,8%	2052 83,3%
Nej	298 18,5%	68 13,2%	44 13,2%	410 16,7%
Totalt	1612 100,0%	516 100,0%	334 100,0%	2462 100,0%

7.5.b. Läst en bok för att den hade ett judiskt innehåll

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	1275 78,7%	430 82,2%	239 72,2%	1944 78,6%
Nej	345 21,3%	93 17,8%	92 27,8%	530 21,4%
Totalt	1620 100,0%	523 100,0%	331 100,0%	2474 100,0%

7.5.c. Varit på ett judiskt museum eller en judisk utställning

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	1052 65,1%	225 45,2%	129 40,7%	1406 57,9%
Nej	563 34,9%	273 54,8%	188 59,3%	1024 42,1%
Totalt	1615 100,0%	498 100,0%	317 100,0%	2430 100,0%

7.5.d. Gått på ett föredrag över ett judiskt ämne

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	889 55,5%	298 59,1%	212 64,8%	1399 57,5%
Nej	714 44,5%	206 40,9%	115 35,2%	1035 42,5%
Totalt	1603 100,0%	504 100,0%	327 100,0%	2434 100,0%

7.5.e. Gjort en resa eller utflykt med judisk anknytning

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	912 56,9%	244 48,7%	202 62,0%	1358 55,9%
Nej	690 43,1%	257 51,3%	124 38,0%	1071 44,1%
Totalt	1602 100,0%	501 100,0%	326 100,0%	2429 100,0%

7.5.f. Gått på en teaterföreställning för att den hade judisk anknytning

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	929 57,8%	200 40,1%	158 48,5%	1287 52,9%
Nej	678 42,2%	299 59,9%	168 51,5%	1145 47,1%
Totalt	1607 100,0%	499 100,0%	326 100,0%	2432 100,0%

8. Hur relaterar sig medlemmarna till deras icke-judiska omvärld och till antisemitismen?

Svaret på denna fråga bygger på analyser av sexton av de delfrågor som ställdes i enkäten, nämligen följande frågor:

- 8.1. Skulle du i princip kunna tänka dig att vara gift med en icke-jude?
- 8.2. Hur förhåller du dig till påståendet "En jude bör gifta sig med någon som också är jude"?
- 8.3. Hur förhåller du dig till påståendet "Om jag hade en son som skulle vilja gifta sig med en icke-jude skulle jag göra allt vad jag kunde för att försöka förhindra det"?
- 8.4. Hur förhåller du dig till påståendet "Om jag hade en dotter som skulle vilja gifta sig med en icke-jude skulle jag göra allt vad jag kunde för att försöka förhindra det"?
- 8.5. Hur förhåller du dig till påståendet "Assimilation utgör en större fara för judenheten än antisemitism"?
- 8.6. När det är jul – har ni då något som har med julen att göra i ert hem?
  - a. Julklappar?
  - b. Julmat?
  - c. Julpynt?
  - d. Adventskalender?
  - e. Julgran?
  - f. Adventsljus?
- 8.7. Upplever du att det finns attityder, värderingar och personlighetsdrag som är vanligare bland judar än bland andra? Vad anser du är vanligast bland judar och vad är vanligast bland andra?
  - a. Ta omsorg om de gamla
  - b. Självmedvetenhet
  - c. Paranoia (förföljelsetankar)
  - d. Intelligens
  - e. Materialism
  - f. Tolerans och respekt för andra
  - g. Prålighet
  - h. Sparsamhet
  - i. Vara politiskt vänsterorienterad
- 8.8. Ibland hör man att judar skiljer sig från resten av befolkningen i vissa avseenden. Vad skiljer enligt din uppfattning den judiska befolkningsgruppen från den övriga befolkningen?
  - a. Stark samhörighetskänsla
  - b. Djup religiös övertygelse
  - c. Respekt för lag och ordning
  - d. Stöd för kvinnans rättigheter
  - e. Rasfördomar
  - f. Tvivelaktig affärsetik
  - g. Omsorg om miljön
  - h. Skilsmässor

- 8.9. Anser du att judar, just för att de är judar, i särskild grad bör...
- a....lämna bidrag till välgörande ändamål?
  - b....hjälpa folk som diskrimineras?
- 8.10. Hur förhåller du dig till påståendet "I kritiska situationer kan judar bara lita på andra judar"?
- 8.11. Hur ofta finner du att rapporteringen i massmedia är snedvriden eller orättvis när det gäller judar i allmänhet?
- 8.12. Upplever du att rasismen har ökat, minskat eller är ungefär oförändrad i Sverige under de senaste fem åren?
- 8.13. Om vi ser speciellt på antisemitismen – upplever du att den har ökat, minskat eller är oförändrad?
- 8.14. Har du personligen varit utsatt för antisemitism här i Sverige under de senaste fem åren?
- 8.15. Har du någonsin tidigare (än de senaste fem åren) personligen varit utsatt för antisemitism här i Sverige?
- 8.16. Hur förhåller du dig till påståendet "Vissa judars uppförande kan väcka antisemitism"?

Medlemmarna har generellt sett en öppen attityd till sin icke-judiska omvärld, även antisemitism är något som många medlemmar personligen har upplevt i Sverige. Och även om man anser assimilation vara ett hot, tillägnar man sig i viss omfattning klart icke-judiska sedvänjor som t ex julfirande. När det gäller de flesta personliga och mänskliga egenskaper upplever man inte att det är någon skillnad mellan "de andra" och judar – men att judar ändå på något sätt är *mer* av vad det nu är fråga om och har ett särskilt ansvar, just för att de är judar.

Betydligt fler svarar Ja än Nej på frågan om de i princip kunde tänka sig att vara gift med en icke-jude. Bland Malmöförsamlingens medlemmar förhåller det sig dock omvänt. Medlemmarna i Stockholms och Göteborgs judiska församling har en tämligen liberal inställning i den här frågan. Även om fler än hälften av dem kan tänka sig att vara gift med en icke-jude, anser en nästan lika stor andel att det är önskvärt att en jude gifter sig med en annan jude. Normen att en jude bör gifta sig med en jude framstår således som en idealföreställning, men en som man förhåller sig tämligen pragmatiskt till. Detta understryks av medlemmarnas ställningstagande till hur de skulle förhålla sig om deras egna barn skulle vilja gifta sig med en icke-judisk partner. En av fyra skulle visserligen försöka att förhindra

det, medan en dubbelt så stor andel tvärtom tar avstånd från gripa in den unges val av livspartner.⁴

Men även om man som förälder i det moderna Sverige går in för att det är den unges rätt att själv välja livspartner och livsbana anser nästan hälften av alla medlemmar att assimilation utgör en större fara än t o m antisemitism. Det visar sig också att de som lever samman med en icke-judisk partner, och särskilt de som har barn tillsammans med en icke-jude, i stor utsträckning har anammat en icke-judisk sedvänja som t ex att fira jul. Julklappar delar man ut i knappt 20 procent av de familjer där båda parter är judar, men i drygt 70 procent av de familjer där endast den ene parten är jude, julgran och adventskalender har några få (men så många som 10-12 procent i Göteborg) av de familjer där båda är judar, men runt 40 procent av de familjer där endast en part är jude. Analogt förhåller det sig med sådant som julmat, julpynt och tändandet av adventsljus.

Malmöförsamlingens medlemmar skiljer från flertalet i de andra judiska församlingarna genom att i något mindre grad ände andra de församlingarnas medlemmar ha tagit till de olika inslagen i julfirandet och genom att i betydligt högre grad instämma i påståendet att en jude bör gifta sig med någon som också är jude, samt genom att vara mycket mer benägna att försöka förhindra att deras son eller dotter skulle ingå ett "blandäktenskap". Inte desto är det lika många inom Malmöförsamlingen som inte skulle ingripa som det finns medlemmar som säger att de skulle försöka att göra det.

Inför frågan om det finns skillnader i värderingar och personlighet mellan judar och andra visar det sig att på åtta av nio specificerade områden menar de flesta att det *inte* är någon skillnad. Det gäller sparsamhet, prålighet, tolerans och respekt för andra, materialism, att vara vänsterorienterad, intelligens, paranoia och självmedvetenhet. Men en betydande andel, mellan 25 och 40 procent av medlemmarna anger att med undantag för det att vara politiskt vänsterorienterad, är de här nämnda egenskaperna mer utmärkande för judar än för andra. Mest markant anser medlemmarna i de judiska församlingarna att de skiljer sig från

---

⁴ Om barnet är ens dotter eller ens son spela ingen som helst roll för föräldrarnas ställningstagande. Anledningen till att det frågas separat om söner och döttrar är att det kan ha betydelse för om barnbarnen kommer att räknas som judar. Enligt *Halacha* (traditionell judisk lag) är den jude som är född av en judisk mor, men inte den som "bara" har en judisk far. För vissa föräldrar kunde det därför tänkas vara mer angeläget att förhindra sina söner från att gifta sig icke-judiskt, eftersom barnbarnen då inte automatiskt skulle räknas som judar.

andra när det gäller att ta omsorg om de gamla – det anser två tredjedelar av medlemmarna är vanligare bland judar, medan stort sett ingen anser att det är vanligare bland andra. Samma relation gör sig, om än något mindre markant, gällande med avseende på självmedvetenhet, intelligens, prålighet och sparsamhet. När det gäller egenskaperna paranoia och tolerans och respekt för andra anser en betydande andel av medlemmarna i de judiska församlingarna också att detta är mer utmärkande för judar än för andra, men när det gäller dessa förhållanden är det också en liten andel som anser att dessa egenskaper är mer utmärkande för andra än för judar. Den värdering som en betydande andel av de judiska församlingsmedlemmarna menar är mer utmärkande för andra än för judar är att vara politiskt vänsterorienterad.

På en rad områden som har att göra med hur man relaterar sig till andra människor visar det sig ännu mer markant att det överväldigande flertalet av medlemmarna i de judiska församlingarna anser att judar *inte* skiljer sig från resten av befolkningen. Det gäller sådant som tvivelaktig affärsetik, omsorg om miljön, respekt för lag och ordning, stöd för kvinnans rättigheter, rasfördomar och djup religiös övertygelse. Samhörighetskänsla är däremot något som medlemmarna i de judiska församlingarna menar att i hög grad utmärker just judar. Djup religiös övertygelse är också något en betydande andel av medlemmarna anser att det finns mer av bland judar än bland andra, medan det när det gäller omsorg om miljön, stöd för kvinnans rättigheter och i synnerhet skilsmässor är fler som uppfattar detta som något som är mer utmärkande för den övriga befolkningen än för judar.

Generellt svarar medlemmarna i de tre olika församlingarna likartat på de frågor det här gäller, men på två punkter markerar Malmöförsamlingens medlemmar att de intar en särställning: Det är en större andel av Malmöförsamlingens medlemmar som anser att djup religiös övertygelse är något som utmärker judar och i synnerhet att skilsmässor är vanligare bland andra än judar.

De flesta i alla tre församlingar anser inte att judar, just för att de är judar, i särskild grad bör bidra till välgörande ändamål, inte heller att judar mer än andra bör hjälpa folk som diskrimineras. Men så många som mellan var tredje och varannan tycker dock att judar, just för att de är judar, faktiskt har ett särskilt ansvar, särskilt att hjälpa folk som diskrimineras.

Den mycket starka särställning medlemmarna tillskriver judar när det gäller samhörighetskänsla harmonierar med den redan gjorda iakttagelsen att det att vara jude av medlemmarna primärt uppfattas som en fråga om folktillhörighet. Betyder det också att medlemmarna tycker att i kritiska situationer kan judar bara lita på andra judar? Nej, det är faktiskt betydligt fler som tar avstånd från det påståendet än som instämmer i det. Det visar sig också, inte överraskande, att de som endast har en liten andel judar bland sina närmaste vänner i högre grad tar avstånd från påståendet än dem vars närmste vänner huvudsakligen utgörs av judar. Men även bland dem som stort sett inte har judiska vänner instämmer en av fem i påståendet att i kritiska situationer kan judar bara lita på judar.

Till skillnad ifrån hur man upplever att Israels framställs i pressen upplever medlemmarna i allmänhet inte att judar i allmänhet i särskild grad blir orättvist behandlade i massmedia. Endast var femte upplever att det sker ofta, medan över 70 procent menar att de endast sker ibland, sällan eller aldrig.

De allra flesta upplever att rasismen har ökat i Sverige under senare år, och också antisemitismen. Dock är andelen medlemmar som upplever att antisemitismen har ökat mindre än andelen som upplever att rasismen generellt har ökat Sverige. Inte desto mindre anger så många som varannan medlem i de judiska församlingarna i Sverige att de någon gång personligen har varit utsatt för antisemitism i Sverige, och hälften av dessa, dvs ca var fjärde medlem, har blivit det under de senaste åren.

Frågan om vissa judars uppförande kan bidra till att väcka antisemitism ansågs av Göteborgsförsamlingen som så provocerande att de inte ville ta med den i undersökningen där. Men frågan kunde ställas till medlemmarna i de två andra församlingarna. Det visar det sig intressant nog att två tredjedelar av medlemmarna både Stockholm och i Malmö instämmer i påståendet.

Hur svaren fördelar sig på delfrågorna framgår av följande tabeller:

8.1. Skulle du i princip kunna tänka dig att vara gift med en icke-jude?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	878 53,4%	297 57,2%	115 34,0%	1290 51,6%
Nej	554 33,7%	153 29,5%	177 52,4%	884 35,3%
Vet inte	212 12,9%	69 13,3%	46 13,6%	327 13,1%
Totalt	1644 100,0%	519 100,0%	338 100,0%	2501 100,0%

3.2. Hur förhåller du dig till påståendet "En jude bör gifta sig med någon som också är jude"?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Instämmer helt och hållet	286 17,9%	96 19,4%	116 35,7%	498 20,6%
Instämmer i stort sett	485 30,3%	133 26,8%	107 32,9%	725 30,0%
Varken/eller	323 20,2%	97 19,6%	45 13,8%	465 19,2%
Tar delvis avstånd	205 12,8%	69 13,9%	27 8,3%	301 12,4%
Tar helt och hållet avstånd	300 18,8%	101 20,4%	30 9,2%	431 17,8%
Totalt	1599 100,0%	496 100,0%	325 100,0%	2420 100,0%

3. Hur förhåller du dig till påståendet "Om jag hade en son som skulle vilja gifta sig med en icke-jude, skulle jag göra allt vad jag kunde för att försöka förhindra det"?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Instämmer helt och hållet	159 10,5%	53 10,7%	77 23,9%	289 12,4%
Instämmer i stort sett	172 11,4%	60 12,1%	58 18,0%	290 12,4%
Varken/eller	271 17,9%	81 16,4%	50 15,5%	402 17,2%
Tar delvis avstånd	235 15,5%	81 16,4%	43 13,4%	359 15,4%
Tar helt och hållet avstånd	678 44,8%	220 44,4%	94 29,2%	992 42,5%
Totalt	1515 100,0%	495 100,0%	322 100,0%	2332 100,0%

8.4. Hur förhåller du dig till påståendet "Om jag hade en dotter som skulle vilja gifta sig med en icke-jude, skulle jag göra allt vad jag kunde för att försöka förhindra det"?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Instämmer helt och hållet	163 10,6%	48 9,9%	75 23,4%	286 12,2%
Instämmer i stort sett	202 13,2%	63 13,0%	61 19,0%	326 13,9%
Varken/eller	267 17,4%	72 14,9%	46 14,3%	385 16,5%
Tar delvis avstånd	234 15,3%	81 16,8%	45 14,0%	360 15,4%
Tar helt och hållet avstånd	668 43,5%	219 45,3%	94 29,3%	981 42,0%
Totalt	1534 100,0%	483 100,0%	321 100,0%	2338 100,0%

8.5. Hur förhåller du dig till påståendet "Assimilation utgör en större fara för judenheten än antisemitism"?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Instämmer helt och hållet	276 17,7%	90 18,1%	65 20,8%	431 18,2%
Instämmer i stort sett	442 28,6%	133 26,8%	101 32,3%	676 28,6%
Varken/eller	313 20,1%	100 20,2%	60 19,2%	473 20,0%
Tar delvis avstånd	234 15,0%	69 13,9%	44 14,1%	347 14,7%
Tar helt och hållet avstånd	290 18,6%	104 21,0%	43 13,7%	437 18,5%
Totalt	1573 100,0%	496 100,0%	313 100,0%	2364 100,0%

**8.6. När det är jul - har ni något som har med julen att göra i ert hem?
(Svaren är ordnade så att det som är mest förekommande kommer först, osv.)**

8.6.a. Har ni julklappar?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	572 36,2%	201 40,3%	61 18,4%	834 34,6%
Nej	1007 63,8%	298 59,7%	270 81,6%	1575 65,4%
Totalt	1579 100,0%	499 100,0%	331 100,0%	2409 100,0%

8.6.b. Har ni julmat?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	376 24,6%	127 26,9%	37 11,4%	540 23,2%
Nej	1155 75,4%	345 73,1%	288 88,6%	1788 76,8%
Totalt	1531 100,0%	472 100,0%	325 100,0%	2328 100,0%

8.6.c. Har ni julpynt?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	369 24,0%	142 29,6%	30 9,2%	541 23,1%
Nej	1167 76,0%	338 70,4%	296 90,8%	1801 76,9%
Totalt	1536 100,0%	480 100,0%	326 100,0%	2342 100,0%

8.6.d Har ni adventskalender?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	255 17,3%	90 19,4%	27 8,3%	372 16,5%
Nej	1219 82,7%	373 80,6%	297 91,7%	1889 83,5%
Totalt	1474 100,0%	463 100,0%	324 100,0%	2261 100,0%

8.6.e. Har ni julgran?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	248 15,9%	90 18,6%	16 4,8%	354 14,9%
Nej	1309 84,1%	395 81,4%	315 95,2%	2019 85,1%
Totalt	1557 100,0%	485 100,0%	331 100,0%	2373 100,0%

8.6.f. Har ni adventsljus?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	213 14,1%	97 20,6%	18 5,6%	328 14,3%
Nej	1295 85,9%	374 79,4%	303 94,4%	1972 85,7%
Totalt	1508 100,0%	471 100,0%	321 100,0%	2300 100,0%

**8.7. Upplever du att det finns attityder, värderingar och personlighetsdrag som är vanligare bland judar än bland andra? Vad anser du är vanligast bland judar och var är vanligast bland andra?
(Svaren är ordnade så att det som uppfattas som mest utmärkande för judar kommer först, osv.)**

8.7.a. "Ta omsorg om de gamla"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Vanligare bland judar	1104 69,1%	326 63,9%	206 62,6%	1636 67,2%
Ingen skillnad	488 30,6%	178 34,9%	121 36,8%	787 32,3%
Vanligare bland andra	5 ,3%	6 1,2%	2 ,6%	13 ,5%
Totalt	1597 100,0%	510 100,0%	329 100,0%	2436 100,0%

8.7.b. "Självmedvetenhet"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Vanligare bland judar	616 40,8%	204 43,3%	121 39,5%	941 41,1%
Ingen skillnad	881 58,3%	262 55,6%	182 59,5%	1325 57,9%
Vanligare bland andra	13 ,9%	5 1,1%	3 1,0%	21 ,9%
Totalt	1510 100,0%	471 100,0%	306 100,0%	2287 100,0%

8.7.c. "Paranoia (förföljelsetankar)"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Vanligare bland judar	553 37,6%	166 36,1%	107 35,1%	826 36,9%
Ingen skillnad	874 59,4%	274 59,6%	186 61,0%	1334 59,6%
Vanligare bland andra	45 3,1%	20 4,3%	12 3,9%	77 3,4%
Totalt	1472 100,0%	460 100,0%	305 100,0%	2237 100,0%

8.7.d.. "Intelligens"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Vanligare bland judar	512 33,1%	190 39,0%	136 42,6%	838 35,6%
Ingen skillnad	1031 66,6%	296 60,8%	182 57,1%	1509 64,1%
Vanligare bland andra	6 ,4%	1 ,2%	1 ,3%	8 ,3%
Totalt	1549 100,0%	487 100,0%	319 100,0%	2355 100,0%

8.7.e. "Materialism"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Vanligare bland judar	389 25,6%	138 29,2%	89 28,7%	616 26,7%
Ingen skillnad	1115 73,3%	327 69,1%	210 67,7%	1652 71,7%
Vanligare bland andra	18 1,2%	8 1,7%	11 3,5%	37 1,6%
Totalt	1522 100,0%	473 100,0%	310 100,0%	2305 100,0%

8.7.f. "Tolerans och respekt för andra"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Vanligare bland judar	356 22,8%	149 30,2%	76 24,0%	581 24,5%
Ingen skillnad	1126 72,2%	316 64,1%	226 71,3%	1668 70,4%
Vanligare bland andra	78 5,0%	28 5,7%	15 4,7%	121 5,1%
Totalt	1560 100,0%	493 100,0%	317 100,0%	2370 100,0%

8.7.g. "Prålighet"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Vanligare bland judar	342 23,4%	120 27,1%	73 24,8%	535 24,3%
Ingen skillnad	1093 74,7%	314 70,9%	213 72,4%	1620 73,6%
Vanligare bland andra	28 1,9%	9 2,0%	8 2,7%	45 2,0%
Totalt	1463 100,0%	443 100,0%	294 100,0%	2200 100,0%

8.7.h. "Sparsamhet"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Vanligare bland judar	362 23,7%	103 21,8%	96 30,5%	561 24,2%
Ingen skillnad	1149 75,2%	365 77,3%	214 67,9%	1728 74,6%
Vanligare bland andra	17 1,1%	4 ,8%	5 1,6%	26 1,1%
Totalt	1528 100,0%	472 100,0%	315 100,0%	2315 100,0%

8.7.i. "Vara politiskt vänsterorienterad"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Vanligare bland judar	108 7,2%	32 6,9%	16 5,3%	156 6,9%
Ingen skillnad	965 64,4%	289 62,0%	188 62,3%	1442 63,6%
Vanligare bland andra	426 28,4%	145 31,1%	98 32,5%	669 29,5%
Totalt	1499 100,0%	466 100,0%	302 100,0%	2267 100,0%

8.8. Ibland hör man att judar skiljer sig från resten av befolkningen i vissa avseenden. Vad skiljer enligt din uppfattning den judiska befolkningsgruppen från den övriga befolkningen?

(Svaren är ordnade så, att det som uppfattas som mest utmärkande för judar kommer först, osv.)

8.8.a. "Stark samhörighetskänsla"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Vanligare bland judar	1419 88,3%	417 83,6%	278 85,8%	2114 87,0%
Ingen skillnad	175 10,9%	78 15,6%	45 13,9%	298 12,3%
Vanligare bland andra	13 ,8%	4 ,8%	1 ,3%	18 ,7%
Totalt	1607 100,0%	499 100,0%	324 100,0%	2430 100,0%

8.8.b. "Djup religiös övertygelse"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Vanligare bland judar	419 28,3%	128 27,7%	124 40,5%	671 29,8%
Ingen skillnad	1024 69,0%	323 69,9%	172 56,2%	1519 67,5%
Vanligare bland andra	40 2,7%	11 2,4%	10 3,3%	61 2,7%
Totalt	1483 100,0%	462 100,0%	306 100,0%	2251 100,0%

8.8.c. "Respekt för lag och ordning"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Vanligare bland judar	269 17,5%	90 18,8%	60 19,4%	419 18,0%
Ingen skillnad	1233 80,4%	376 78,5%	239 77,1%	1848 79,6%
Vanligare bland andra	31 2,0%	13 2,7%	11 3,5%	55 2,4%
Totalt	1533 100,0%	479 100,0%	310 100,0%	2322 100,0%

8.8.d. "Stöd för kvinnans rättigheter"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Vanligare bland judar	125 8,3%	45 9,5%	24 7,8%	194 8,5%
Ingen skillnad	1102 73,1%	353 74,5%	228 74,5%	1683 73,6%
Vanligare bland andra	281 18,6%	76 16,0%	54 17,6%	411 18,0%
Totalt	1508 100,0%	474 100,0%	306 100,0%	2288 100,0%

8.8.e. "Rasfördomar"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Vanligare bland judar	124 8,3%	31 6,6%	33 10,8%	188 8,2%
Ingen skillnad	1081 72,1%	307 64,9%	206 67,3%	1594 69,9%
Vanligare bland andra	295 19,7%	135 28,5%	67 21,9%	497 21,8%
Totalt	1500 100,0%	473 100,0%	306 100,0%	2279 100,0%

8.2.f. "Tvivelaktig affärsetik"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Vanligare bland judar	55 3,7%	15 3,3%	26 8,6%	96 4,3%
Ingen skillnad	1349 90,8%	413 90,0%	259 85,2%	2021 89,9%
Vanligare bland andra	81 5,5%	31 6,8%	19 6,3%	131 5,8%
Totalt	1485 100,0%	459 100,0%	304 100,0%	2248 100,0%

8.8.g. "Omsorg om miljön"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Vanligare bland judar	36 2,4%	10 2,2%	10 3,3%	56 2,5%
Ingen skillnad	1236 83,1%	387 83,8%	249 82,5%	1872 83,1%
Vanligare bland andra	216 14,5%	65 14,1%	43 14,2%	324 14,4%
Totalt	1488 100,0%	462 100,0%	302 100,0%	2252 100,0%

8.8.h. "Skilsmässor"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Vanligare bland judar	16 1,1%	2 ,4%	3 1,0%	21 ,9%
Ingen skillnad	939 62,6%	297 64,0%	141 45,6%	1377 60,6%
Vanligare bland andra	546 36,4%	165 35,6%	165 53,4%	876 38,5%
Totalt	1501 100,0%	464 100,0%	309 100,0%	2274 100,0%

8.9. Anser du att judar, just för att de är judar, i särskild grad bör ...

8.9.a. ... lämna bidrag till välgörande ändamål?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja, judar har ett speciellt ansvar	530 32,6%	157 30,1%	120 35,3%	807 32,4%
Nej, judar har samma ansvar som alla andra	1097 67,4%	364 69,9%	220 64,7%	1681 67,6%
Totalt	1627 100,0%	521 100,0%	340 100,0%	2488 100,0%

8.9.b. ... hjälpa folk som diskrimineras?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja, judar har ett speciellt ansvar	818 51,3%	247 47,5%	121 36,7%	1186 48,5%
Nej, judar har samma ansvar som alla andra	776 48,7%	273 52,5%	209 63,3%	1258 51,5%
Totalt	1594 100,0%	520 100,0%	330 100,0%	2444 100,0%

8.10. Hur förhåller du dig till påståendet "I kritiska situationer kan judar bara lita på andra judar"?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Instämmer helt och hållet	166 10,5%	64 12,8%	56 17,4%	286 11,9%
Instämmer i stort sett	355 22,4%	87 17,4%	74 23,1%	516 21,5%
Varken/eller	318 20,1%	93 18,6%	60 18,7%	471 19,6%
Tar delvis avstånd	287 18,1%	98 19,6%	59 18,4%	444 18,5%
Tar helt och hållet avstånd	457 28,9%	158 31,6%	72 22,4%	687 28,6%
Totalt	1583 100,0%	500 100,0%	321 100,0%	2404 100,0%

8.11. Hur ofta finner du att rapporteringen i massmedia är snedvriden och orättvis när det gäller judar i allmänhet?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Alltid	38 2,4%	22 4,4%	14 4,3%	74 3,1%
Ofta	220 14,0%	73 14,5%	88 26,7%	381 15,8%
Ibland	653 41,5%	193 38,2%	150 45,6%	996 41,4%
Sällan/aldrig	517 32,8%	159 31,5%	64 19,5%	740 30,7%
Vet inte	146 9,3%	58 11,5%	13 4,0%	217 9,0%
Totalt	1574 100,0%	505 100,0%	329 100,0%	2408 100,0%

8.12. Upplever du att rasismen har ökat, minskat eller är ungefär oförändrad i Sverige under de senaste fem åren?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Den har ökat	1085 66,3%	371 70,4%	255 75,2%	1711 68,4%
Den är stort sett oförändrad	515 31,5%	150 28,5%	81 23,9%	746 29,8%
Den har minskat	37 2,3%	6 1,1%	3 ,9%	46 1,8%
Totalt	1637 100,0%	527 100,0%	339 100,0%	2503 100,0%

8.13. Om vi ser speciellt på antisemitism - upplever du att den har ökat, minskat eller är oförändrad?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Den har ökat	813 50,1%	241 46,3%	208 61,4%	1262 50,9%
Den är stort sett oförändrad	745 45,9%	257 49,4%	121 35,7%	1123 45,3%
Den har minskat	64 3,9%	22 4,2%	10 2,9%	96 3,9%
Totalt	1622 100,0%	520 100,0%	339 100,0%	2481 100,0%

8.14. Har du personligen varit utsatt för antisemitism här i Sverige under de senaste fem åren?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Nej, aldrig	1258 76,5%	380 71,8%	260 76,5%	1898 75,5%
Ja, en enstaka gång	326 19,8%	120 22,7%	63 18,5%	509 20,3%
Ja, flera gånger	60 3,6%	29 5,5%	17 5,0%	106 4,2%
Totalt	1644 100,0%	529 100,0%	340 100,0%	2513 100,0%

.15. Har du någonsin tidigare (än de senaste fem åren) personligen varit utsatt för antisemitism här i Sverige?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Nej, aldrig	886 54,5%	299 57,1%	191 55,4%	1376 55,2%
Ja, en enstaka gång	553 34,0%	181 34,5%	113 32,8%	847 33,9%
Ja, flera gånger	187 11,5%	44 8,4%	41 11,9%	272 10,9%
Totalt	1626 100,0%	524 100,0%	345 100,0%	2495 100,0%

8.16. Hur förhåller du dig till påståendet "Vissa judars uppföranden kan väcka antisemitism"? *)

	Församling		Total
	Stockholm	Malmö	
Instämmer helt och hållet	471 29,9%	76 23,6%	547 28,9%
Instämmer i stort sett	529 33,6%	136 42,2%	665 35,1%
Varken/eller	243 15,4%	51 15,8%	294 15,5%
Tar delvis avstånd	159 10,1%	24 7,5%	183 9,7%
Tar helt och hållet avstånd	171 10,9%	35 9,9%	206 10,9%
Totalt	1573 100,0%	322 100,0%	1895 100,0%

*) Fråga 8.10. ingick inte i undersökningen med Göteborgs Judiska Församling.

9. Vad tycker medlemmarna om sin judiska församling?

Svaret på denna fråga bygger på analyser av tolv av de delfrågor som ställdes i enkäten, nämligen följande frågor:

- 9.1. Har du alltid varit medlem i Judiska (Mosaiska) Församlingen?
- 9.2. Du som svarat "nej" på förra frågan – varför blev du först senare medlem i Judiska Församlingen?
- 9.3. Du som någon gång gått ur Judiska Församlingen – varför lämnade du den i en period?
- 9.4. Har du någonsin övervägt att gå ur Judiska Församlingen?
- 9.5. Varför övervägde du att gå ur Judiska Församlingen?
- 9.6. Vad tror du orsaken är till att många judar inte är medlemmar i Judiska Församlingen?
- 9.7. Vad skall man göra för att få fler att gå med i Judiska Församlingen?
- 9.8. Är det viktigt att så många judar som möjligt är med i Judiska Församlingen?
- 9.9. Vad tycker du om din judiska församlings religiösa linje?
- 9.10. När man tänker på sin judiska församling så kan man tycka att det finns verksamheter eller områden som det satsas för lite och andra som det satsas för mycket på idag. Vad tycker du det bör satsas mer respektive mindre på i framtiden?
  - a. Kampanjer mot antisemitism
  - b. Judiska servicehus och annat stöd till de gamla
  - c. Barn- och ungdomsverksamhet
  - d. Deltagande i den offentliga debatten
  - e. Judisk kulturverksamhet, teater, filmfestival och liknande
  - f. Sociala aktiviteter, hjälpa flyktingar och liknande
  - g. Judisk efterutbildning för församlingsmedlemmarna
  - h. Ett judiskt museum som kan visa judiskt liv för allmänheten
  - i. Den judiska (religions-)skolan
  - j. Tillgång till kosher matvaror, mikva och liknande
  - k. Det judiska föreningslivet
  - l. Informationsverksamhet, Judisk Krönika, judisk närradio och liknande
  - m. Stöd till Israel
  - n. Säkerhetsåtgärder
  - o. Upprätthållande och vård av begravningsplatserna
  - p. Synagogan och andra judiska byggnader
  - q. Religiösa aktiviteter, gudstjänster eller liknande
- 9.11. Vem tycker du skall kunna bli medlem i Judiska Församlingen?
  - a. Endast den som är född av judisk mor eller har konverterat till judendomen?
  - b. Den som har en judisk far (men inte en judisk mor)?
  - c. Den som är gift med en jude?

d. Alla som önskar det oavsett bakgrund?

9.12. Hur förhåller du dig till påståendet "Rabbiner borde vara mer hjälpsamma med att få in icke-judiska partners i församlingen"?

Om sin judiska församling tycker medlemmarna olika beroende på vilken av församlingarna det gäller. Minst tillfreds med församlingens aktiviteter och religiösa linje är medlemmarna i Malmö. De flesta anser det påkallat att reducera medlemsavgiften och att revidera församlingens verksamhetsprofil för att bättre motsvara mångfalden i judisk livsföring i dagens samhälle.

Ca 70 procent av de nuvarande församlingsmedlemmarna har varit med sedan de föddes. Dvs knappt en tredjedel av de nuvarande medlemmarna har blivit medlemmar i församlingen senare i livet. Orsaken till att de först gått med senare i livet är för ca hälften av dem det gäller att de inte är födda i Sverige eller har varit bosatta utanför församlingarnas upptagningsområde. Av dem som först senare i livet valt att gå med i församlingen anger ungefär en tredjedel andra skäl, vilket här kan förstås som personliga orsaker, t ex att man i vuxen ålder kommit att fästa större vikt vid sin judiska tillhörighet än ens ursprungsfamilj gjorde under ens uppväxt. Totalt omfattar denna kategori ung 9 procent av samtliga medlemmar. Härtill kommer de som har konverterat till judendom i vuxen ålder, ungefär 4 procent av samtliga medlemmar – med en markant större andel i Göteborg.

Av den lilla grupp (4-5 procent) som valt att någon gång gå ur församlingen för att vid ett senare tillfälle gå med igen, anges huvudsakligen två orsaker till att de lämnade församlingen: först och främst för att man tyckte medlemskapet var för dyrt, för det andra att man i en period bosatt sig utanför församlingens område. Var femte medlem – något fler i Malmö, något färre i Göteborg – har *någon gång* övervägt att gå ur Judiska Församlingen. Som skäl anger man i de flesta fall att man tycker medlemskapet är för dyrt.

Detta är också den helt dominerande förklaring man ger till att många judar inte är medlemmar i Judiska församlingen. Medlemmarna i Göteborgsförsamlingen avviker från denna bild genom att mindre grad än de övriga församlingsmedlemmarna betona ekonomiska orsaker och i relativt högre grad peka på assimilation och dåligt bemötande från församlingens sida som orsak till att judar valt att stå utanför församlingen. Malmöförsamlingens medlemmar nämner också ekonomi, dvs att medlemsavgiften är för hög, som den överlägset främsta orsaken

till detta, men pekar som nästa faktor på att församlingen är för ortodox och alltför inriktad på religiösa aktiviteter.

Vad skall man då göra för att få fler medlemmar? Jo, sänka medlemsavgiften tror man skulle hjälpa, men ännu mer angeläget menar man det vara att effektivisera marknadsföringen och göra församlingens aktivitetsprofil mer relevant för samtidens mångfald när det gäller judisk orientering och livsföring. Malmöförsamlingens medlemmar upplever dessutom att den religiösa inriktningen där kan vara en barriär när det gäller att få fler att gå med i den Judiska Församlingen.

Tycker man då att det är viktigt att så många judar som möjligt är med i Judiska Församlingen? Ja det tycker nio av tio församlingsmedlemmar i alla tre församlingar.

Tror man då att församlingens religiösa linje kan vara en väsentlig faktor här? Bara i någon grad. Bland dem som uttrycker en åsikt om sin församlings religiösa linje tycker 3 av 4 av Stockholmsförsamlingens medlemmar att den religiösa linjen i deras församling är bra som den är, medan hälften av medlemmarna i Göteborgs judiska församling och bara en tredjedel av medlemmarna i Malmöförsamlingen tycker så. Bland de av Malmöförsamlingens medlemmar som menar sig veta tillräckligt mycket om det för att ha en åsikt, anser mer än 60 procent att församlingens religiösa linje är för ortodox. I de andra församlingarna är det betydligt färre som är missnöjda med den religiösa linjen, och de som är det återfinns i ungefär lika stor utsträckning bland dem som menar att den är för ortodox som bland dem som menar att den är för liberal.

Till bilden hör att en ganska stor grupp medlemmar, strax under en tredjedel av dem i Stockholm och Göteborg, anser att de vet för litet om sin församlings religiösa linje för att kunna ha en åsikt om den.

Ställda inför frågan vad de tycker församlingen bör satsa mer på tycker inte många att det är just religiösa aktiviteter, synagogan och begravningsplatserna man i första hand bör satsa mer på – tvärtom är detta de av medlemmarna lägst prioriterade av 16 angivna satsningsområden.⁵ Med andra ord tycker man att

---

⁵ På några områden slår önskemålen ut olika beroende på de lokala förutsättningarna. Detta gäller särskilt frågan om ett judiskt museum. Ett sådant har man i Stockholm, och där anser över hälften av medlemmarna att insatsen är bra som den är – till skillnad från Malmö och särskilt Göteborg där endast få tycker att förhållandena på denna punkt är bra som de är.

insatsen på dessa områden är bra som den är. De tre områden som man menar att församlingarna främst skall satsa mer på är kampanjer mot antisemitism, servicehus och annat stöd till de gamla samt barn- och ungdomsverksamhet. Andra områden som medlemmarna särskilt starkt vill att man satsar mer på är deltagande i den offentliga debatten, judisk kulturverksamhet och sociala aktiviteter som att hjälpa flyktingar och liknande. När det gäller andra områden som i och för sig kan upplevas som angelägna tycker flertalet att insatsen stort sett är bra som den är: det gäller stöd åt Israel, säkerhetsåtgärder och informationsverksamheten inkl. Judisk Krönika.

Men hur är det medlemskriterierna, är de också bra som de är? Traditionellt har det varit så att endast de som enligt *halacha*, judisk lag är judar, dvs. en som är född av en judisk mor eller som formellt har konverterat till judendom, kan bli medlem i en Judisk Församling. Men frågan om vem som skall kunna bli medlem i Judiska församlingen har under senare år blivit en omdebatterad fråga. Medlemmarna är tydligen i det stora hela beredda att avvika från *halacha* på denna punkt: Endast drygt var fjärde medlem går in för att tillämpa den halachiska principen. En precis lika stor andel av församlingsmedlemmarna tycker vem som helst oavsett bakgrund skal kunna bli medlem om hon/han önskar det. Över hälften av medlemmarna går in för tanken att den som har *en* judisk förälder, oavsett dennes kön, och som själv önskar att bli medlem skall kunna bli det – en modell som redan är införd i Stockholmsförsamlingen. Därutöver menar fler än var tredje av de församlingsmedlemmarna att den som är gift med en jude också skall kunna få bli medlem om vederbörande vill det.

Vad skall rabbinerna göra i det här läget? Jo om medlemmarna finge råda skulle de vara mer hjälpsamma med att få in icke-judiska partners i församlingen – lite mer av en fjärdedel motsätter sig det, medan betydligt fler, ca 40 procent av medlemmarna – i Malmö fler än hälften! – anser att rabbinen bör vara mer aktiv när det gäller detta.

Hur svaren fördelar sig på delfrågorna framgår av följande tabeller:

9.1. Har du alltid varit medlem i Judiska (Mosaiska) Församlingen?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja, sedan jag föddes	1065 65,7%	329 63,5%	240 69,6%	1634 65,8%
Nej, jag gick med senare i livet	484 29,9%	170 32,8%	86 24,9%	740 29,8%
Nej, jag gick ur i en period	71 4,4%	19 3,7%	19 5,5%	109 4,4%
Totalt	1620 100,0%	518 100,0%	345 100,0%	2483 100,0%

9.2. Du som svarat "nej" på förra frågan - varför blev du först senare medlem i Judiska Församlingen?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Inte född i Sverige eller bosatt utanför Sthlm-/Gbg-/Malmö-regionerna	237 54,1%	66 55,9%	40 62,5%	343 55,3%
Blev medlem i och med att ha konverterat	53 12,1%	23 19,5%	5 7,8%	81 13,1%
Andra skäl	148 33,8%	29 24,5%	19 29,7%	196 31,6%
Totalt	438 100,0%	118 100,0%	64 100,0%	620 100,0%

9.3. Du som någon gång gått ur Judiska Församlingen - varför lämnade du den i en period?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ekonomiska skäl ("för dyrt")	26 34,2%	5 31,3%	14 56,0%	45 38,5%
Bodde i en period inte i Sverige eller inte i Sthlm-/Gbg-/Malmö-regionerna	23 30,3%	4 25,0%	4 16,0%	31 26,5%
Sociala skäl ("dåligt bemötande", "kände mig utanför")	11 14,5%	2 12,5%	2 8,0%	15 12,8%
Religiösa och församlingspolitiska skäl	2 2,6%	5 31,3%	4 16,0%	11 9,4%
Andra skäl	14 18,4%	0 ,0%	1 4,0%	15 12,8%
Totalt	76 100,0%	16 100,0%	25 100,0%	117 100,0%

9.4. Har du någonsin övervägt att gå ur Judiska Församlingen ?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	335 20,6%	86 16,6%	88 26,0%	509 20,5%
Nej	1293 79,4%	431 83,4%	250 74,0%	1974 79,5%
Totalt	1628 100,0%	517 100,0%	338 100,0%	2483 100,0%

9.5. Varför övervägde du att gå ur Judiska Församlingen?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ekonomiska skäl ("för dyrt")	176 58,1%	11 19,0%	44 59,5%	231 53,1%
Församlingspolitiska skäl	24 7,9%	17 29,3%	0 ,0%	41 9,4%
Sociala skäl ("dåligt bemötande", "kände mig utanför")	24 7,9%	11 19,0%	5 6,8%	40 9,2%
Religiösa skäl	15 5,0%	5 8,6%	10 13,5%	30 6,9%
Andra skäl	64 21,1%	14 24,1%	15 20,3%	93 21,4%
Totalt	303 100,0%	58 100,0%	74 100,0%	435 100,0%

9.6. Vad tror du orsaken är till att många judar inte är medlemmar i Judiska Församlingen? *)

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ekonomiska orsaker. Att medlemsavgiften är för hög.	828 65,7%	87 32,5%	238 81,5%	1153 63,3%
Assimilation. Icke-medlemmar upplever inte församlingsmedlemskap som relevant.	269 21,3%	75 28,0%	34 11,6%	378 20,8%
Bemötandet. Man känner sig inte välkommen, p.g.a. "klickvälde" i församlingen.	249 19,7%	68 25,4%	28 9,6%	345 18,9%
Religiösa och ideologiska orsaker. Församl. är alltför inriktad på religiösa aktiviteter.	127 10,1%	40 14,9%	51 17,5%	218 12,0%
Bristande marknadsföring samt att församlingen felprioriterar sina aktiviteter.	147 11,7%	40 14,9%	17 5,8%	204 11,2%
Bristande samhörighetskänsla. Några anser sig inte behöva församlingen för att vara judar.	109 8,6%	27 10,1%	26 8,9%	162 8,9%
Egoistiska motiv. De är snåla eller inser ej sitt eget bästa.	93 7,4%	21 7,8%	15 5,1%	129 7,1%
Rädsla. Man vågar ej registrera sig som jude.	47 3,7%	8 3,0%	3 1,0%	58 3,2%
De som lever i eller är barn av blandäktenskap upplever inte att de har rätt till medlemskap.	27 2,1%	12 4,5%	2 ,7%	41 2,3%
Geografiska orsaker. Församlingen gör för lite för dem som inte bor i närheten.	35 2,8%	3 1,1%	2 ,7%	40 2,2%
Totalt (antalet respondenter som har besvarat)	1261	268	292	1821

*) De fullständiga kodningskategorierna finns som Bilaga 1.

**) 26,1 % har inte besvarat frågan - 24,3 % i Stockholm, 39,5 % i Göteborg och 17,5 % i Malmö.

9.7. Vad ska man göra för att få fler att gå med i Judiska Församlingen? *)

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Effektivisera marknadsföringen. Göra aktivitetsprofilen mer modern och varierad.	490 50,5%	106 57,6%	97 40,9%	693 49,8%
Ekonomiska åtgärder. Sänka medlemsavgiften.	425 43,8%	15 8,2%	133 56,1%	573 41,2%
Modifiera den religiösa inriktningen. Mer av sociala och kulturella aktiviteter.	115 11,9%	17 9,2%	64 27,0%	196 14,1%
Manifestera gemenskap med nyttillkomna från andra länder.	51 5,3%	21 11,4%	10 4,2%	82 5,9%
Ändra bemötandet. Vara mer tillmötesgående gentemot ny tillkomna och potentiella medlemmar.	50 5,2%	17 9,2%	11 4,6%	78 5,6%
Öppna församling för "blandäktenskap". Även de som är barn av sådana förhållanden bör få medlemskap.	45 4,6%	1 ,5%	10 4,2%	56 4,0%
Tillse att icke-medlemmar inte kan dra nytta av församlingens tjänster utan att söka medlemskap.	34 3,5%	1 ,5%	6 2,5%	41 2,9%
Modernisera gudstjänsterna. Mer på svenska. Roligare gudstjänster. Mindre kyrkligt.	16 1,6%	9 4,9%	7 3,0%	32 2,3%
Bemöda sig om att också de som inte bor centralt i förh. till församling blir omfattade av verksamheten.	26 2,7%	0 ,0%	1 ,4%	27 1,9%
Övriga svar	47 4,8%	20 10,9%	7 3,0%	74 5,3%
Totalt (antalet respondenter som har besvarat frågan **)	970 100,0%	184 100,0%	237 100,0%	1391 100,0%

*) De fullständiga kodningskategorierna finns som Bilaga 1.

**) 43,5 % har inte besvarat frågan - 41,8 % i Stockholm, 58,5 % i Göteborg och 33,1 % i Malmö.

9.8. Är det viktigt att så många judar som möjligt är med i Judiska Församlingen?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Det är viktigt	1511 92,6%	428 89,4%	322 93,6%	2261 92,1%
Det är inte särskilt viktigt	83 5,1%	40 8,4%	14 4,1%	137 5,6%
Det är likgiltigt	37 2,3%	11 2,3%	8 2,3%	56 2,3%
Totalt	1631 100,0%	479 100,0%	344 100,0%	2454 100,0%

9.9. Vad tycker du om din judiska församlings religiösa linje?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Den är bra som den är	848 75,2%	191 54,7%	101 34,7%	1140 64,5%
Den är för liberal	106 9,4%	52 14,9%	4 1,4%	162 9,2%
Den är för ortodox	120 10,6%	76 21,8%	178 61,2%	374 21,2%
Annat	54 4,8%	30 8,6%	8 2,7%	92 5,2%
Total	1128 100,0%	349 100,0%	291 100,0%	1768 100,0%

9.10. Om man tänker på din judiska församling så kan man tycka att det finns verksamheter eller områden som det satsas för lite och andra som det satsas för mycket på idag. Vad tycker du det bör satsas mer respektive mindre på i framtiden?

(Verksamhetsområdena är ordnade så, att det som upplevs som mest angeläget att satsa mer på kommer först, osv.)

9.10.b. "Judiska servicehus och annat stöd till de gamla"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Insatsen är bra som den är	452 29,2%	188 39,0%	46 13,7%	686 29,0%
Bör det satsas mer på	873 56,5%	227 47,1%	262 78,0%	1362 57,6%
Kan det satsas mindre på	9 ,6%	5 1,0%	3 ,9%	17 ,7%
Vet inte	212 13,7%	62 12,9%	25 7,4%	299 12,6%
Totalt	1546 100,0%	482 100,0%	336 100,0%	2364 100,0%

9.10.a. "Kampanjer mot antisemitism"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Insatsen är bra som den är	377 24,3%	125 27,4%	67 20,4%	569 24,3%
Bör det satsas mer på	1075 69,2%	277 60,6%	238 72,6%	1590 68,0%
Kan det satsas mindre på	17 1,1%	10 2,2%	5 1,5%	32 1,4%
Vet inte	84 5,4%	45 9,8%	18 5,5%	147 6,3%
Totalt	1553 100,0%	457 100,0%	328 100,0%	2338 100,0%

9.10.c. "Barn- och ungdomsverksamhet"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Insatsen är bra som den är	455 30,3%	104 22,6%	87 27,4%	646 28,3%
Bör det satsas mer på	817 54,4%	282 61,3%	207 65,3%	1306 57,3%
Kan det satsas mindre på	13 ,9%	3 ,7%	1 ,3%	17 ,7%
Vet inte	218 14,5%	71 15,4%	22 6,9%	311 13,6%
Totalt	1503 100,0%	460 100,0%	317 100,0%	2280 100,0%

9.10.d. "Deltagande i den offentliga debatten"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Insatsen är bra som den är	500 33,5%	124 29,8%	65 20,6%	689 31,0%
Bör det satsas mer på	782 52,3%	214 51,4%	210 66,5%	1206 54,2%
Kan det satsas mindre på	27 1,8%	8 1,9%	7 2,2%	42 1,9%
Vet inte	185 12,4%	70 16,8%	34 10,8%	289 13,0%
Totalt	1494 100,0%	416 100,0%	316 100,0%	2226 100,0%

9.10.e. "Judisk kulturverksamhet, teater, filmfestival och liknande"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Insatsen är bra som den är	564 37,1%	121 28,2%	105 32,6%	790 34,8%
Bör det satsas mer på	747 49,1%	244 56,9%	190 59,0%	1181 52,0%
Kan det satsas mindre på	61 4,0%	7 1,6%	6 1,9%	74 3,3%
Vet inte	148 9,7%	57 13,3%	21 6,5%	226 10,0%
Totalt	1520 100,0%	429 100,0%	322 100,0%	2271 100,0%

9.10.f. "Sociala aktiviteter, hjälpa flyktingar och liknande"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Insatsen är bra som den är	472 30,8%	121 27,9%	97 30,3%	690 30,2%
Bör det satsas mer på	802 52,3%	227 52,4%	157 49,1%	1186 51,9%
Kan det satsas mindre på	20 1,3%	12 2,8%	14 4,4%	46 2,0%
Vet inte	240 15,6%	73 16,9%	52 16,3%	365 16,0%
Totalt	1534 100,0%	433 100,0%	320 100,0%	2287 100,0%

9.10.g. "Judisk efterutbildning för församlingsmedlemmarna"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Insatsen är bra som den är	443 29,8%	114 25,5%	64 20,6%	621 27,7%
Bör det satsas mer på	645 43,4%	223 49,9%	168 54,2%	1036 46,2%
Kan det satsas mindre på	44 3,0%	9 2,0%	9 2,9%	62 2,8%
Vet inte	353 23,8%	101 22,6%	69 22,3%	523 23,3%
Totalt	1485 100,0%	447 100,0%	310 100,0%	2242 100,0%

9.10.h. "Ett judiskt museum som kan visa judiskt liv för allmänheten"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Insatsen är bra som den är	798 52,5%	41 9,4%	58 18,6%	897 39,6%
Bör det satsas mer på	565 37,2%	278 64,1%	154 49,4%	997 44,0%
Kan det satsas mindre på	46 3,0%	32 7,4%	31 9,9%	109 4,8%
Vet inte	110 7,2%	83 19,1%	69 22,1%	262 11,6%
Totalt	1519 100,0%	434 100,0%	312 100,0%	2265 100,0%

9.10.i. "Den judiska (religions-)skolan"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Insatsen är bra som den är	536 35,9%	113 26,8%	134 42,0%	783 35,0%
Bör det satsas mer på	544 36,4%	200 47,4%	136 42,6%	880 39,4%
Kan det satsas mindre på	46 3,1%	7 1,7%	5 1,6%	58 2,6%
Vet inte	367 24,6%	102 24,2%	44 13,8%	513 23,0%
Totalt	1493 100,0%	422 100,0%	319 100,0%	2234 100,0%

9.10.j. "Tillgång till kosher matvaror, mikva och liknande"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Insatsen är bra som den är	525 35,2%	150 36,0%	132 41,5%	807 36,3%
Bör det satsas mer på	572 38,4%	147 35,3%	135 42,5%	854 38,4%
Kan det satsas mindre på	90 6,0%	15 3,6%	12 3,8%	117 5,3%
Vet inte	304 20,4%	105 25,2%	39 12,3%	448 20,1%
Totalt	1491 100,0%	417 100,0%	318 100,0%	2226 100,0%

9.10.k. "Det judiska föreningslivet"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Insatsen är bra som den är	713 48,0%	146 35,7%	115 36,6%	974 44,1%
Bör det satsas mer på	462 31,1%	163 39,9%	162 51,6%	787 35,6%
Kan det satsas mindre på	63 4,2%	9 2,2%	4 1,3%	76 3,4%
Vet inte	248 16,7%	91 22,2%	33 10,5%	372 16,8%
Totalt	1486 100,0%	409 100,0%	314 100,0%	2209 100,0%

9.10.l. "Informationsverksamhet, Judisk Krönika, judisk närradio och liknande"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Insatsen är bra som den är	832 54,6%	250 56,7%	160 49,8%	1242 54,4%
Bör det satsas mer på	535 35,1%	135 30,6%	124 38,6%	794 34,7%
Kan det satsas mindre på	50 3,3%	8 1,8%	11 3,4%	69 3,0%
Vet inte	106 7,0%	48 10,9%	26 8,1%	180 7,9%
Totalt	1523 100,0%	441 100,0%	321 100,0%	2285 100,0%

9.10.m. "Stöd till Israel"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Insatsen är bra som den är	789 51,1%	226 50,2%	155 46,7%	1170 50,3%
Bör det satsas mer på	403 26,1%	143 31,8%	149 44,9%	695 29,9%
Kan det satsas mindre på	199 12,9%	27 6,0%	12 3,6%	238 10,2%
Vet inte	154 10,0%	54 12,0%	16 4,8%	224 9,6%
Totalt	1545 100,0%	450 100,0%	332 100,0%	2327 100,0%

9.10.n. "Säkerhetsåtgärder"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Insatsen är bra som den är	764 51,9%	199 47,8%	164 52,7%	1127 51,2%
Bör det satsas mer på	351 23,8%	97 23,3%	94 30,2%	542 24,6%
Kan det satsas mindre på	45 3,1%	27 6,5%	10 3,2%	82 3,7%
Vet inte	313 21,2%	93 22,4%	43 13,8%	449 20,4%
Totalt	1473 100,0%	416 100,0%	311 100,0%	2200 100,0%

9.10.o. "Upprätthållande och vård av begravningsplatserna"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Insatsen är bra som den är	963 63,1%	217 49,4%	162 50,0%	1342 58,6%
Bör det satsas mer på	283 18,5%	123 28,0%	123 38,0%	529 23,1%
Kan det satsas mindre på	4 ,3%	5 1,1%	2 ,6%	11 ,5%
Vet inte	276 18,1%	94 21,4%	37 11,4%	407 17,8%
Totalt	1526 100,0%	439 100,0%	324 100,0%	2289 100,0%

9.10.p. "Synagogan och andra judiska byggnader"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Insatsen är bra som den är	1098 73,1%	205 48,7%	199 61,8%	1502 66,9%
Bör det satsas mer på	218 14,5%	138 32,8%	96 29,8%	452 20,1%
Kan det satsas mindre på	12 ,8%	4 1,0%	5 1,6%	21 ,9%
Vet inte	175 11,6%	74 17,6%	22 6,8%	271 12,1%
Totalt	1503 100,0%	421 100,0%	322 100,0%	2246 100,0%

9.10.q. "Religiösa aktiviteter, gudstjänster eller liknande"

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Insatsen är bra som den är	992 66,7%	217 51,7%	173 56,0%	1382 62,4%
Bör det satsas mer på	175 11,8%	89 21,2%	53 17,2%	317 14,3%
Kan det satsas mindre på	84 5,6%	16 3,8%	40 12,9%	140 6,3%
Vet inte	236 15,9%	98 23,3%	43 13,9%	377 17,0%
Totalt	1487 100,0%	420 100,0%	309 100,0%	2216 100,0%

9.11. Vem tycker du ska kunna bli medlem i Judiska Församlingen?

9.11.a. Endast den som är född av judisk mor eller har konverterat till judendomen.

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Endast den som är född av judisk mor eller har konverterat till judendomen	418 24,8%	202 37,3%	119 33,6%	739 28,6%
Ej markerat	1267 75,2%	340 62,7%	235 66,4%	1842 71,4%
Totalt	1685 100,0%	542 100,0%	354 100,0%	2581 100,0%

9.11.b. Den som har en judisk far (men inte en judisk mor).

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja, den som har en judisk far ska också kunna bli medlem	937 55,6%	260 48,0%	135 38,1%	1332 51,6%
Ej markerat	748 44,4%	282 52,0%	219 61,9%	1249 48,4%
Totalt	1685 100,0%	542 100,0%	354 100,0%	2581 100,0%

9.11.c. Den som är gift med en jude.

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja, den som är gift med en jude ska också kunna bli medlem	633 37,6%	182 33,6%	116 32,8%	931 36,1%
Ej markerat	1052 62,4%	360 66,4%	238 67,2%	1650 63,9%
Totalt	1685 100,0%	542 100,0%	354 100,0%	2581 100,0%

9.11.d. Alla som önskar det oavsett bakgrund.

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja, alla som önskar det oavsett bakgrund ska kunna bli medlem	464 27,5%	144 26,6%	100 28,2%	708 27,4%
Ej markerat	1221 72,5%	398 73,4%	251 71,8%	1873 72,6%
Totalt	1685 100,0%	542 100,0%	354 100,0%	2581 100,0%

12. Hur förhåller du dig till påståendet "Rabbiner borde vara mer hjälpsamma med att få in icke-judiska partners i församlingen"?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Instämmer helt och hållet	239 16,2%	83 17,9%	104 32,9%	426 18,9%
Instämmer i stort sett	319 21,6%	99 21,4%	63 19,9%	481 21,3%
Varken/eller	515 34,8%	151 32,6%	45 14,2%	711 31,5%
Tar delvis avstånd	164 11,1%	60 13,0%	41 13,0%	265 11,7%
Tar helt och hållet avstånd	241 16,3%	70 15,1%	63 19,9%	374 16,6%
Totalt	1478 100,0%	463 100,0%	316 100,0%	2257 100,0%

10. Hur ser man på framtiden och kan barnen för det judiska livet vidare?

Svaret på denna fråga bygger på analyser av sju av de delfrågor som ställdes i enkäten, nämligen följande frågor:

- 10.1. Hur ser du på den svenska judenhetens framtid?
  - a. Genom att satsa målmedvetet på kulturell och social verksamhet kan judenheten överleva i Sverige
  - b. Judenheten i Sverige kommer att vara ungefär likadan om 50 år
  - c. På längre sikt har judenheten en framtid bara i Israel
  - d. Endast genom att vara ortodox kan judenheten överleva
- 10.2. Det finns olika egenskaper man kan lägga vikt på i uppfostran av sina barn. Vilka av nedanstående åtta egenskaper menar du är bland de tre viktigaste?
  - a. Självständighet
  - b. Att ta hänsyn till andra
  - c. Ansvarskänsla
  - d. Tolerans
  - e. Att uppföra sig väluppfostrat
  - f. Fantasi
  - g. Sparsamhet
  - h. Lydnad
- 10.3. Det finns olika faktorer som kan spela roll för att vidmakthålla en judisk medvetenhet och identitet bland ungdomar? Vilka av nedanstående sju faktorer menar du är bland de tre viktigaste?
  - a. En familj med stark judisk känsla och identitet
  - b. En familj som håller på de judiska traditionerna, vanorna, den judiska maten, etc.
  - c. Att ha fått en bra judisk skolning
  - d. Att besöka Israel regelbundet
  - e. En familj som är aktivt engagerad i församlingsaktiviteter
  - f. En familj som håller på de judiska religiösa lagarna (mitzvot)
  - g. En familj med fast tro på Gud
- 10.4. Du som har barn i skolåldern – får dina barn judisk religionsundervisning?
- 10.5. Du som svarat "ja" på förra frågan – hur är din inställning till den judiska religionsundervisning som ditt barn får/har fått?
- 10.6. Du som har barn – är dina barn medlemmar i en judisk församling?
- 10.7. Du som har barn som är myndiga – är de själva medlemmar i en judisk församling?

Perspektiven för den judiska återväxten kanske inte är så mörk som vissa judiska olyckskorpar ibland kraxar om?

Ett stort antal medlemmar, närmare 80 procent, tror att om man satsar målmedvetet på kulturell och social verksamhet så kan judenheten överleva i Sverige. Däremot är det bara en liten andel, en av nio medlemmar, som menar att endast genom att vara ortodox kan judenheten överleva. En något större andel, men färre än en var tredje medlem, tror att på längre sikt har judenheten en framtid bara i Israel – Stockholmsförsamlingens medlemmar tror dock detta i mycket mindre grad än vad Malmöförsamlingens medlemmar gör.⁶ Att judenheten i Sverige kommer att vara ungefär likadan om 50 år anser sig en stor del av medlemmarna inte kunna ta ställning till, men av dem som vågar tro något om detta, är det dubbelt så många som tror det än som inte tror på det.

De värden de judiska församlingsmedlemmarna anser det vara särskilt viktigt att betona när det gäller uppfostran av barn är självständighet, att ta hänsyn till andra, ansvarskänsla och tolerans. Däremot är sådana värden som var viktiga i traditionell borgerlig barnuppfostran såsom att uppföra sig väluppfostrat, sparsamhet och lydnad betydligt lägre värderade av dagens församlingsmedlemmar. De judiska församlingsmedlemmarna i Sverige har med andra ord en inställning till barnuppfostran som i markant grad är ett uttryck för de uppfostringsvärden som internationella och nordiska undersökningar visar kännetecknar moderna medelklassföräldrar i allmänhet.⁷

Vad skall man då göra om man vill vidmakthålla en judisk medvetenhet och identitet bland ungdomar? Jo man skall, menar över 80 procent av församlingsmedlemmarna, framför allt se till att de växer upp i en familj med en stark judisk atmosfär där man håller på judiska traditioner och vanor. Detta uppfattar man dock som något skiljt ifrån rent religiöst liv – att familjen skall hålla på de religiösa lagarna och/eller ha en fast tro på Gud menar endast en minoritet (knappt 20 procent) skulle vara viktigt för att vidmakthålla judisk medvetenhet och identitet

---

⁶ Detta stämmer väl överens med den iakttagelse vi gjort i kapitel 6 om vilken betydelse Israel har för medlemmarna, nämligen att medlemmarna i Stockholm till skillnad från särskilt dem i Malmö kan uppleva att det judiska livet i deras församling kan vara både rikt och ha en framtid, och därför är något man väljer att satsa på – ett perspektiv som inte ter sig lika närliggande för Malmö.

⁷ Det skall observeras att de som i denna undersökning givit uttryck för sina värderingar när det gäller barnuppfostran är församlingsmedlemmar i allmänhet och inte endast småbarnsföräldrar som annars är dem man vanligen ställer dessa frågor. Medelåldern bland denna undersöknings respondenter är betydligt högre än för småbarnsföräldrar – desto mer anmärkningsvärt är det att den judiska gruppen som helhet i så markant grad ger uttryck för de värderingar som präglar dagens unga moderna välutbildade mellanskiktetsföräldrar.

bland ungdomarna. Föreställningen att det att besöka Israel regelbundet kan bidra till att stärka de ungas judiska medvetenhet och identitet tror endast en tredjedel av medlemmarna hör till det väsentligaste man kan göra för att uppnå detta mål.

Inte ens hälften av de judiska församlingsmedlemmarnas barn som är i skolåldern får judisk religionsundervisning. Inte fler än drygt var fjärde av deras föräldrar tycker att deras barn erbjuds en tillfredställande judisk utbildning, men nästan var tionde anser att den judiska religionsundervisningen är så dålig att den behöver göras om i grunden och ytterligare 25 procent menar att den i varje fall behöver förstärkas.

Om det således kan vara lite så och så med den unga generationens judiska skolning är det ändå så att tre fjärdedelar av församlingsmedlemmarnas barn, oavsett om dessa är barn är i skolåldern eller redan vuxna människor, är medlemmar i den judiska församlingen. En av flera möjliga anledningar till att inte fler är det är att ungefär en tredjedel av medlemmarna är gifta eller sambo med en icke-judisk partner, således att deras barn, åtminstone när det gäller en manlig medlem som har det så, inte tillåts bli medlem i Judiska församlingen. Av de barn som är myndiga, och som därför själva kan och måste välja om de vill vara medlemmar i Judiska församlingen eller inte, har två tredjedelar valt att vara det.

Hur svaren fördelar sig på delfrågorna framgår av följande tabeller:

10.1. Hur ser du på den svenska judenhetens framtid?

(Svaren är ordnade så att det som instämmer mest i kommer först, osv.)

10.1.a. Genom att satsa målmedvetet på kulturell och social verksamhet kan judenheten överleva i Sverige.

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Instämmer helt	598 37,7%	208 40,6%	99 29,7%	905 37,2%
Instämmer i stort sett	666 42,0%	205 40,0%	142 42,6%	1013 41,7%
Tveksam	223 14,1%	69 13,5%	62 18,6%	354 14,6%
Instämmer knappast	62 3,9%	19 3,7%	22 6,6%	103 4,2%
Instämmer inte alls	38 2,4%	11 2,1%	8 2,4%	57 2,3%
Totalt	1587 100,0%	512 100,0%	333 100,0%	2432 100,0%

10.1.b. Judenheten i Sverige kommer att vara ungefär likadan om 50 år.

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Instämmer helt	142 9,0%	24 5,0%	22 6,6%	188 7,8%
Instämmer i stort sett	514 32,5%	117 24,2%	79 23,8%	710 29,6%
Tveksam	657 41,5%	238 49,2%	159 47,9%	1054 44,0%
Instämmer knappast	192 12,1%	70 14,5%	43 13,0%	305 12,7%
Instämmer inte alls	77 4,9%	35 7,2%	29 8,7%	141 5,9%
Totalt	1582 100,0%	484 100,0%	332 100,0%	2398 100,0%

10.1.c. På längre sikt har judenheten en framtid bara i Israel.

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Instämmer helt	139 8,8%	61 12,4%	53 15,9%	253 10,6%
Instämmer i stort sett	242 15,4%	91 18,5%	102 30,6%	435 18,1%
Tveksam	423 26,9%	125 25,4%	78 23,4%	626 26,1%
Instämmer knappast	397 25,3%	117 23,8%	50 15,0%	564 23,5%
Instämmer inte alls	371 23,6%	98 19,9%	50 15,0%	519 21,7%
Totalt	1572 100,0%	492 100,0%	333 100,0%	2397 100,0%

10.1.d. Endast genom att vara ortodox kan judenheten överleva.

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Instämmer helt	43 2,7%	14 3,0%	17 5,2%	74 3,1%
Instämmer i stort sett	113 7,2%	45 9,5%	31 9,5%	189 8,0%
Tveksam	286 18,2%	86 18,2%	80 24,5%	452 19,1%
Instämmer knappast	318 20,3%	108 22,8%	78 23,9%	504 21,3%
Instämmer inte alls	810 51,6%	220 46,5%	121 37,0%	1151 48,6%
Totalt	1570 100,0%	473 100,0%	327 100,0%	2370 100,0%

**10.2. Det finns olika egenskaper man kan lägga vikt på i uppfostran av sina barn - vilka av nedanstående åtta egenskaper menar du är bland de viktigaste?
(Svaren är ordnade så att det som anses viktigast kommer först, osv.)**

10.2.a. Självständighet

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Är en av de tre viktigaste egenskaperna	992 58,9%	340 62,7%	198 55,9%	1530 59,3%
Är inte en av de tre viktigaste egenskaperna	692 41,1%	202 37,3%	156 44,1%	1050 40,7%
Totalt	1684 100,0%	542 100,0%	354 100,0%	2580 100,0%

10.2.b. Att ta hänsyn till andra

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Är en av de tre viktigaste egenskaperna	962 57,1%	337 62,2%	200 56,5%	1499 58,1%
Är inte en av de tre viktigaste egenskaperna	723 42,9%	205 37,8%	154 43,5%	1082 41,9%
Totalt	1685 100,0%	542 100,0%	354 100,0%	2581 100,0%

10.2.c. Ansvarskänsla

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Är en av de tre viktigaste egenskaperna	950 56,4%	328 60,5%	219 61,9%	1497 58,0%
Är inte en av de tre viktigaste egenskaperna	735 43,6%	214 39,5%	135 38,1%	1084 42,0%
Totalt	1685 100,0%	542 100,0%	354 100,0%	2581 100,0%

10.2.d. Tolerans

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Är en av de tre viktigaste egenskaperna	898 53,3%	301 55,5%	181 51,1%	1380 53,5%
Är inte en av de tre viktigaste egenskaperna	787 46,7%	241 44,5%	173 48,9%	1201 46,5%
Totalt	1685 100,0%	542 100,0%	354 100,0%	2581 100,0%

10.2.e. Att uppföra sig väluppfostrat

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Är en av de tre viktigaste egenskaperna	373 22,1%	147 27,1%	109 30,8%	629 24,4%
Är inte en av de tre viktigaste egenskaperna	1312 77,9%	395 72,9%	245 69,2%	1952 75,6%
Totalt	1685 100,0%	542 100,0%	354 100,0%	2581 100,0%

10.2.f. Fantasi

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Är en av de tre viktigaste egenskaperna	327 19,4%	121 22,3%	32 9,0%	480 18,6%
Är inte en av de tre viktigaste egenskaperna	1358 80,6%	421 77,7%	322 91,0%	2101 81,4%
Totalt	1685 100,0%	542 100,0%	354 100,0%	2581 100,0%

10.2.g. Sparsamhet

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Är en av de tre viktigaste egenskaperna	136 8,1%	64 11,8%	23 6,5%	223 8,6%
Är inte en av de tre viktigaste egenskaperna	1549 91,9%	478 88,2%	331 93,5%	2358 91,4%
Totalt	1685 100,0%	542 100,0%	354 100,0%	2581 100,0%

10.2.h. Lydnad

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Är en av de tre viktigaste egenskaperna	139 8,2%	60 11,1%	24 6,8%	223 8,6%
Är inte en av de tre viktigaste egenskaperna	1546 91,8%	482 88,9%	330 93,2%	2358 91,4%
Totalt	1685 100,0%	542 100,0%	354 100,0%	2581 100,0%

**10.3. Det finns olika faktorer som kan spela roll för att vidmakthålla en judisk medvetenhet och identitet bland ungdomar. Vilka av nedanstående sju faktorer menar du är bland de tre viktigaste?
(Svaren är ordnade så, att det som man instämmer mest i kommer först, osv.)**

10.3.a. En familj med en stark judisk känsla och identitet

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
En familj med en stark judisk känsla och identitet	1180 70,0%	428 79,0%	274 77,4%	1882 72,9%
Ej markerat	505 30,0%	114 21,0%	80 22,6%	699 27,1%
Totalt	1685 100,0%	542 100,0%	354 100,0%	2581 100,0%

10.3.b. En familj som håller på de judiska traditionerna, vanorna, den judiska maten etc.

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
En familj som håller på de judiska traditionerna, vanorna, den judiska maten etc.	951 56,4%	323 59,6%	231 65,3%	1505 58,3%
Ej markerat	734 43,6%	219 40,4%	123 34,7%	1076 41,7%
Totalt	1685 100,0%	542 100,0%	354 100,0%	2581 100,0%

10.3.c. Att ha fått en bra judisk skolning

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Att ha fått en bra judisk skolning	920 54,6%	299 55,2%	185 52,3%	1404 54,4%
Ej markerat	765 45,4%	243 44,8%	169 47,7%	1177 45,6%
Totalt	1685 100,0%	542 100,0%	354 100,0%	2581 100,0%

10.3.d. Att besöka Israel regelbundet

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Att besöka Israel regelbundet	506 30,0%	196 36,2%	106 29,9%	808 31,3%
Ej markerat	1179 70,0%	346 63,8%	248 70,1%	1773 68,7%
Totalt	1685 100,0%	542 100,0%	354 100,0%	2581 100,0%

10.3.e. En familj som är aktivt engagerad i församlingsaktiviteter

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
En familj som är aktivt engagerad i församlingsaktiviteter	466 27,7%	206 38,0%	107 30,2%	779 30,2%
Ej markerat	1219 72,3%	336 62,0%	247 69,8%	1802 69,8%
Totalt	1685 100,0%	542 100,0%	354 100,0%	2581 100,0%

10.3.f. En familj som håller på de judiska religiösa lagarna (mitzvot)

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
En familj som håller på de judiska religiösa lagarna (mitzvot)	228 13,5%	105 19,4%	61 17,2%	394 15,3%
Ej markerat	1457 86,5%	437 80,6%	293 82,8%	2187 84,7%
Totalt	1685 100,0%	542 100,0%	354 100,0%	2581 100,0%

10.3.g. En familj med fast tro på Gud

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
En familj med en fast tro på Gud	201 11,9%	103 19,0%	49 13,8%	353 13,7%
Ej markerat	1484 88,1%	439 81,0%	305 86,2%	2228 86,3%
Totalt	1685 100,0%	542 100,0%	354 100,0%	2581 100,0%

10.4. Du som har barn i skolåldern - får dina barn judisk religionsundervisning?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Ja	206 46,7%	62 48,8%	34 42,5%	302 46,6%
Nej	235 53,3%	65 51,2%	46 57,5%	346 53,4%
Totalt	441 100,0%	127 100,0%	80 100,0%	648 100,0%

10.5. Du som svarat "ja" på förra frågan - hur är din inställning till den judiska religionsundervisning som ditt barn får/har fått?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Den erbjuder en tillfredsställande judisk utbildning	60 30,6%	12 20,3%	7 21,9%	79 27,5%
Den är O.K., men inte mer	56 28,6%	17 28,8%	14 43,8%	87 30,3%
Svårt att säga, osäker	17 8,7%	3 5,1%	2 6,3%	22 7,7%
Skolans judiska utbildning behöver förstärkas	49 25,0%	15 25,4%	8 25,0%	72 25,1%
Den är så dålig att den behöver göras om i grunden	14 7,1%	12 20,3%	1 3,1%	27 9,4%
Totalt	196 100,0%	59 100,0%	32 100,0%	287 100,0%

10.6. Du som har barn - är dina barn medlemmar i en judisk församling?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Är medlem i en judisk församling	1774 73,4%	406 70,1%	378 77,0%	2558 73,4%
Är inte medlem	643 26,6%	173 29,9%	113 23,0%	929 26,6%
Totalt	2417 100,0%	579 100,0%	491 100,0%	3487 100,0%

10.7. Du som har barn som är myndiga - är de själva medlemmar i en judisk församling?

	Församling			Total
	Stockholm	Göteborg	Malmö	
Är medlem i en judisk församling	1012 66,9%	238 65,7%	265 74,0%	1515 67,8%
Är inte medlem	501 33,1%	124 34,3%	93 27,0%	718 32,2%
Totalt	1513 100,0%	362 100,0%	358 100,0%	2233 100,0%